

Quo Vadis Whitlam?

Rugpjūčio 3 d. visos Australijos radijo stotys pranešė, kad Australų Vyriausybė pripažino tris Baltijos kraštus Latviją, Lietuvą ir Estiją de jure Sovietų Sąjungai ir atitinkamus parėdymus davė Australijos Ambasada Maskvoje. Tuo pačiu pranešė, kad NATO valstybės nepaseks Australijos pavyzdžiu, nes tos trys Baltijos valstybės buvo prievarta inkorporuotos, o ne laisvu noru įsijungusios į Sovietų Sąjungą.

Šis liūdnas faktas verčia mus susimąstyti, kokių kelių eina Australijos vyriausybė. Koks reikšmas buvo Australijos vyriausybei dabar padaryti tokį politinį pareiškimą?

Kaip mes žinome, šiuo metu Europoje vyksta svarbi Europos Tautų Konferencija su Sovietų Sąjunga dėl rytinių Europos sienų nustatymo. Ten vyksta didelė kova ir Europos tautos nepripažįsta Baltijos kraštų įjungimo į Sovietų Sąjungą.

Sovietų Sąjungai prireikė bendradarbių, kad sulaužytų tvirtą Europos tautų pasipriešinimą ir čia atėjo į pagalbą Australijos Darbiečių valdžia.

Dabar mes klausime Whitlamo, sulaužiusio 30 metų kieto pasipriešinimo principą ir jo paties užakcentuotą ir mums garantuotą savo vyriausybės nusistatymą, pareiškia š. m. gegužės mėn. 17 d., kodėl jis taip greitai ir taip netikėtai pakeitė savo nusistatymą? Kas privertė jį sulaužyti savo vyriausybės pareiškimus kitų kraštų atžvilgiu? Jei čia yra svetimos valstybės imperatyvas, kuriam turėjo nusileisti Australijos vyriausybė, tai mes esame pavojingoje padėtyje ir klausime, kur veda mus Mr. E. G. Whitlamai? Mes turime pagrindo bijoti, nes žinios atėjo ne iš Canberra, o iš Maskvos.

Visų pirma toks pripažinimas Baltijos kraštų Sovietų Sąjungai yra absoliutus nesiskaitymas su Australijos pabaltiečių tautų jausmais, su tarptautiniu teisingumu ir garbe, nes tai yra išdavimas Žmogaus Teisių deklaracijoj paskelbtų principų (Universal Declaration of Human Rights). Antra, tai visai nenaudinga ir nesiderina su Australijos neutralumu bei demokratinės sistemos principais.

Šių nemalonių įvykių sukrėtė mes, Baltijos tautų Australijos piliečiai, esame priversti išeiti su protestais prieš vyriausybę, turime pasireikšti demonstracijomis, mitingais ir privačiais laiškais vyriausybės atstovams bei parlamentarams. Ypač galėtume Australijos visuomenę paveikti, jei mes kiekvienas parašytume protesto laišką savo elektorato fėd. parlamentarui, arba su juo asmeniškai susitikę padiskutuo-tume šiuos politinius klausimus.

„Mūsų Pastogė“, A. Mauragis, Australija

Pabaltiečiai sukruto

Australijoje gyveną pabaltiečiai ėmėsi visų galimų žygių protestuoti prieš jų vyriausybės Pabaltijo kraštų okupacijos pripažinimą.

Rugpjūčio 4 d. Sydnėje buvo susirinkę apie 150 asmenų naujajai padėčiai aptarti. Buvo nutarta Sydnėje suruošti protesto demonstracijas — eiseną su žibintais ir atitinkamais plakatais. Tuo pačiu metu demonstracijos vyko Adelaidėje ir Melbourne.

Įteiktos natos ministeriui pirmininkui Mr. Whitlamui ir opozicijos vadui Sneddenui, Estai pasižadėjo visus protestus išspausdinti anglų kalba ir pasiųsti parlamento nariams susipažinti. Lenkų ir ukrainiečių atstovai pasižadėjo visomis išgalėmis remti baltų protestus. Senatorius Peter Baum pasižadėjo iškelti šį klausimą Australijos parlamente ir jį paremti.

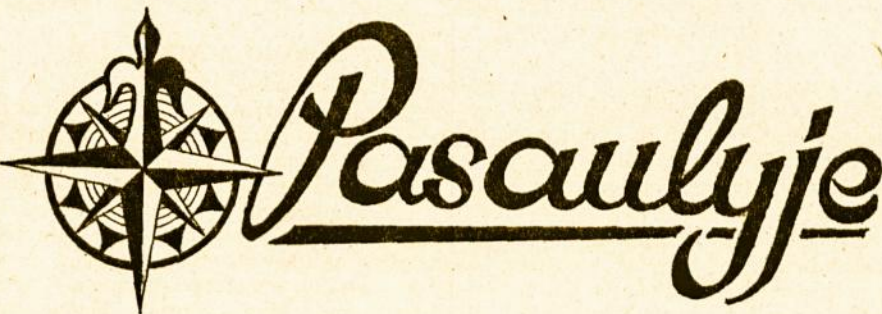
Per susirinkimą buvo aiškinama, kad Australijos vyriausybė neturėtų susirašinėjimo su Sovietais dėl Pabaltijo okupacijos pripažinimo. Ji tik norėjusi suspenduoti Latvijos konsulą Melbourne. Visos propagandinės žinios esančios atėjusios iš Maskvos ir jos dar turėsiančios būti patikrintos.

Susirinkime sudarytas pabaltiečių komitetas demonstracijoms ruošti ir protestams organizuoti. Protesto rezoliucija buvo susirinkimo priimta ir jos tekstas pasiųstas ministeriui pirmininkui, opozicijos vadui ir spaudai.

Anglijoj gyveną pabaltiečiai taip pat sukruto. Be jau seniau minėtos telegramos, lietuviai nutarė „Aido“ koncerto metu rinkti parašus petičijai, kuri bus įteikta Australijos aukštajam komisarui Londonė. Diplomatiniai Pabaltijo valstybių atstovai taip pat ruošiasi protestuoti, kai gaus daugiau patikimų žinių apie pripažinimo eigą.

Verta pažymėti, kad didesnės lietuvių kolonijos, gavusios žinią apie Australijos vyriausybės žygį, ėmė teirautis, kaip geriau prieš jį protestuoti.

Malonu dar kartą konstatuoti, kad V. Europos kraštai ir Nato valstybės aiškiai pasisaka neseksančios Australijos pėdomis.

DURKLAS Į NUGARĄ

Visą praėjusią savaitę Australijos dienraščiai straipsniais ir vedamaisiais minėjo Pabaltijį. Opozicijos lyderio Mr. Snedden vyriausybės žygio pasmerkimą paskelbė didžiulia dienraščių. „The Herald“ vedamajame „Mūsų palaiminimas niekšiškam sandėriui“ rašė apie darbiečių valdžios Baltų išdavimą, nors dar pokario metais ankstesnė darbiečių valdžia dešimtimis tūkstančių baltiečių priglaudė Australioj, kai jų trys respublikos prie Baltijos jūros Sovietų buvo užgrobtos ir nebebuvo namų sugrįžimui. „The Herald“ rugpjūčio 7 d. paskelbė Onos Jakutienės laišką „Durklas į nugarą. Kodėl taip padarei, Australija? Kodėl smogei durklą į nugarą mano tolimai mylimai Lietuvai, pripažindama Baltijos valstybių inkorporavimą į Sovietų Sąjungą? Ar už tai gavai trisdešimt sidabrinių? Ar tai buvo visiškai sąžinės ir humaniško praradimas, kuomet taip išdidžiai griesi? Mūsų laisvės ir nepriklausomybės praradimo vienintelė priežastis yra brutalus mūsų didžiojo imperialistinio kaimyno Sovietų Rusijos godumas. Žinau, kad ir tu taip pat turi didelį kaimyną, ir istorija kartojasi pati“.

(iš „Tėviškės Aidai“)

AUSTRALIJOS FEDERALINĖ OPOZICIJA UŽSTOJA BALTUS

Australijos vyriausybė kelias savaites slėpė Pabaltijo valstybių okupacijos pripažinimą. Opozicijos vadas Mr. Snedden pasiuntė ta proga ministeriui pirmininkui tokią telegramą:

„Pranešama, kad Australijos valdžia Sovietų Sąjungos įsikišimui pripažino Lietuvą, Latviją ir Estiją. Jeigu tie pranešimai teisingi, aš prašau atsakyti į sekančius klausimus:

— Kada buvo padarytas šitas sprendimas? Kas tą sprendimą padarė? Ar tą sprendimą patvirtino ministerių kabinetas ir Taryba? Kodėl tas sprendimas laikomas būtinu šiuo metu? Kada Australijos ambasadorius Maskvoje buvo painformuotas? Kada Sovietų valdžia buvo painformuota? Kodėl Australijos žmonės ir Australijos parlamentas nebuvo painformuoti apie šį užsienio politikos pakeitimą? Ar dabar Australijos valdžios požiūriu lietuvių, latvių ir estų tautybių žmonės, gyveną Australioj, laikomi be pilietybės? Kada Latvijos konsulas Melbourne buvo painformuotas apie šį sprendimą? Ar jis daugiau jau nebeturi jokio diplomatinio statuso? Jeigu taip, tai kada jam atimtas

diplomatinis statusas? Užtikrinimui, kad Australijos žmonės yra tinkamai informuojami valdžios užsienio politikoj, aš prašau skubiai atsakyti į šiuos mano pateiktus klausimus.“

PIRMASIS RŪPESTIS

Buvęs prezidentas Nixonas, užsiėmęs Watergate ir impeachment rūpesčiais, buvo visiškai apleidęs krašto ekonominius reikalus. Pramonės ir finansų ekspertai pranašau Amerikos ekonominio gyvenimo žlugimą.

Tad pats pirmasis naujojo prezidento G. Ford'o rūpestis ir bus atstatyti ūkio pusiausvyrą, sustabdyti kainų kilimą ir grąžinti dolerio vertę. Jis numato susitikimus su pramonės ir darbininkų atstovais, kurių rezultatas būtų kainų ir atlyginimo stabilizacija. Jeigu tuo būdu pavyktų sustabdyti infliaciją Amerikoje, tai tas teigiamai atsilieptų ir kituose kraštuose.

Prezidentas Fordas yra žinomas kaip labai sąžiningas ir religingas vidurinėsios klasės atstovas ir todėl gali tikėtis visiško Kongreso pritarimo.

NIXONO FINANSAI

Kai kurie laikraštininkai skelbia, kad buv. prezidentas Nixonas po to, kai turėjo sumokėti beveik pusę milijono dolerių mokesčių, dabar yra beveik subankrutavęs. Iš tikrųjų jam tiktai trūksta pinigų, bet turis jis turi pakankamai, kad galėtų vadintis milijonierium. Norėdamas apsimokėti būtiniausias skolas, jis gali būti priverstas parduoti savo nuosavybę Floridoje ir pasilikti tik San Clemente rezidenciją, kurios vertė yra 188.884 dol.

Nixonas turi įvairių dokumentų, kurių vertė yra apie 3 milijonai dolerių. Čia neskaitytos Watergate pasikalbėjimo juostos. Jų vertę (jei Nixonas atgautų) šiuo metu net sunku nustatyti. Jeigu jis parąšys savo atsiminimus, tai iš jų gali surinkti net keletą milijonų dolerių. Kadangi jis atsisakė savo noru, tai iki gyvos galvos jam bus mokama prezidento pensija po 60.000 dol. per metus. Taip pat jis gaus 96.000 dol. per metus savo įstaigos išlaikymui ir apie 15.000 dol. pensijos, kaip buvęs kongresmanas. Jeigu Nixonas numirtų, tai jo žmona gautų iki gyvos galvos pensiją po 20.000 dol. per metus.

Taigi „vargšas“ Nixonas dar neturės elgetauti, o būdamas patyręs advokatas ir turėdamas turtingų draugų, gal nepraras ir milijonieriaus titulo. Tikrasis jo rūpestis dabar yra ne finansai, o klausimas, kaip išvengti teismo ir kalėjimo.

A. Tamonio pareiškimas

Mindaugas Tamonis, technikos mokslų kandidatas, dirbąs Paminklų konservavimo instituto chemijos laboratorijoje, buvo pasiūstas į Kryžkalnį apžiūrėti pradėjusio irti Tarybinai armijai pastatyto paminklo. Grįžęs, jis parašė tokį pareiškimą:

Paminklų konservavimo instituto Direktoriui

PKI chemijos laboratorijos vyr. mokslinio bendradarbio M. Tamonio Pareiškimas

Š. m. (1974) balandžio 5 nuvykau į komandiruotę apžiūrėti Kryžkalnyje stovinčio monumento Raudonajai armijai — Lietuvos išvaduočiai. Dėl priežasčių, nepriklausančių PKI vidaus kompetencijai: nepripažįstu dabartinio Lietuvos statuso. Mano giliu įsitikinimu, kiekvienas samoningas pilietis privalo visu savo gyvenimu siekti, kad, pažangos labui, būtų taisomos tiek kiekvieno asmeniškios, tiek ir valstybės mastu padarytos klaidos. Nepasmerkus ir pilnai neįsisąmoninus praeities klaidų, neįmanoma kurti ateities.

Prie visiškai arba dalinai neatitaisytų svarbiausių asmens kulto laikotarpio klaidų priskiriu:

1. Masinį nekaltų piliečių trėmimą.
2. Pabaltijo valstybių įjungimą į buvusios Rusijos imperijos sudėtyje esančią federaciją tokiu metu, kai visame pasaulyje nepaprastai sustiprėjo tautų pilnaverčio kultūrinio valstybingumo siekimas.
- Prisidėti prie Lietuvos valstybingumą panaikinusių ir suklepusių tiek neteisėbų įvykių įamžinimo laikau neįmanoma. Pagerbti bendras su kaimyninėmis tautomis kovas prieš vokiškąjį fašizmą, restauruojant bei konservuojant šiam tikslui stato-

mus paminklus, sutinku tik tada, kai bus visiškai garantuota:

1. Svarbiausiose masinio nekaltų piliečių žuvimo dėl vadinamo „asmens kulto“ vietose bus pastatyti memorialiniai paminklai, parodantys mūsų visuomenės kultūringumą, žmogaus gerbimą, dorumą.
2. Konstitucijoje garantuojama (kol kas formaliai) apsisprendimo laisvė bus įteisinta papildomu įstatymu, numatančiu jos įgyvendinimo mechanizmą, t. y. visalaukinių referendumų periodiškumą kiekvienoje respublikoje. Pabaltijo, o taip pat ir kitos, jeigu jų gyventojai to norėtų, respublikos turi atgauti tikrą pilnavertę valstybingumą, tokią pačią kultūrinę-ekonominę nepriklausomybę, kokią turi likusios socialistinės nacijos.

3. Bus panaikinta naujo asmenybės kulto laikotarpio atsiradimo grėsmė. Tai pasiekiama įvedus daugiapartinę sistemą, t. y. leidus įkurti socialdemokratų, krikščionių demokratų ir kt. partijas su atitinkamais spaudos organais, įgyvendinus tikrai demokratiškus rinkimus, leidžiančius sumažinti įtaką tos partijos, kuri nusikalto liaudies interesams. Šios priemonės padidintų valstybių valdymo socializmo rėmuose demokratiškumą ir efektyvumą.

Pasaulinis pažangos procesas reikalauja nuolatinio socialistinių šalių bendrijos demokratėjimo, spartaus žengimo į priekį visose gyvenimo srityse. Nebus įmanoma įgyvendinti visuotinės socialistinės-komunistinės visuomenės idealo, jei šią santvarką suklepusios valstybės neturės didelio autoriteto, negarsės visame pasaulyje žmogaus teisių gerbimu, tolerancija skirtingoms nuomonėms, rūpestingu atsižvelgimu į jas, kilnumu ir teisingumu. (ELTA)

DETENTĖS PRIEŠAI

„Pravda“ (rugpjūčio 9 d.) paskelbė piktą straipsnį prieš tuos, kurie išnaudoja dabartinio atolydžio sąlygas kovai su socializmu. Laikraštis betgi užtikrina, kad socializmas lengvai apgins savo pozicijas prieš kapitalizmą.

Nors viešai ir nekalbama, tačiau diplomatiniai komentatoriai galvoja, kad straipsnis paskelbtas sąryšyje su Nixono pasitraukimu, norint vakariečius išpėti, kad Sov. Sąjunga savo politinės krypties nekeis.

PENKI ANGLAI BELGIJOS KALĖJIME

Belgai uždarė Bruges tvirtovėje penkis Manchester United futbolo klubo rėmėjus, kurie pasigėrę padarė 2500 svarų nuostolio ir sukėlė muštynes. Į teismą jie buvo atgabenti prirakinti prie policininkų. Perskaičius kaltinimą, jie buvo grąžinti į kalėjimą iki rugsėjo mėnesio. Iki to laiko bus paruošta byla, ir kaltinamieji gali būti nubauti iki 3 metų kalėjimo.

„Kai anglas pasigeria, jis visada nori muštis. Mes privalome parodyti, kad šitoks jų elgesys turi pasibaigti. Vasaros metu mes turime daug nesusipratimų, bet visada su anglais, niekada su vokiečiais ar prancūzais“, pareiškė magistrato teisėjas M. Laurens.

SACHAROVAS NUSIVYLĖS VAKARŲ NEJAUTRUMU

MASKVA. — Andrei Sacharov, nutraukęs bado streiką, užsienio laikraštininkams skundėsi, kad jo kampanija nepasisekė. Badavimu nuo tos dienos, kai į Maskvą atvažiavo Nixonas, jis norėjo atkreipti pasaulio dėmesį į nenormalią padėtį jo tėvynėje, ir persekiojamą intelektualų disidentų, bet laisvojo pasaulio opinioj nerado tinkamo atgarsio. Tie, kurie turėjo kalbėti už negalinčius kalbėti, tylėjo. Prieš streiką pradžia jis buvo įteikęs 83 politinių kaltinių sąrašą ir parašęs atitinkamą raštą Nixonui ir Brežnevui.

LATVIŲ MOKYKLA MELBOURNE

Latvių vidurinėje mokykloje Melbourne (Australija) mokosi 52 mokiniai. Manoma, kad kitais metais mokinių skaičius padidės, nes neabejojama, kad visi trys Melbourne universitetai patvirtins latvių kalbos 6-ųjų klasių kurso dėstymą universitetuose. Mokyklos vedėja yra A. Ziedarė ir mokykla oficialiai turi 4 klases, nors iš tikrųjų dirba 8 klases. Svetimo departamentas apmoka algą keturiems mokytojams, o kitiems keturių klasių mokytojams nedidelį atlyginimą skiria mokykla iš savo lėšų. Mokykla suinteresuota, kaip galima greičiau išrūpinti latvių kalbos kursus įvedimą universitetuose.

Septynios DIENOS

— Izraelis skundžiasi, kad Sov. Sąjungos laivynas jau kontroliuoja Tirano sąsiaurį Raudonojoje jūroje.

— Dovanų mokesčiai nuo 10% iki 75 % bus pradedami imti dar šiais metais, jei vyriausybė Anglijoje nepasikeis.

— Prezidentui Nixonui atsistatydinus, JAV dolerio vertė pakilo.

— Mirė Baldur Schirach (67), Hitlerjugendo vadas, kuris sakydavo, kad jo Dievas yra Vokietija.

— JAV spauda naująjį prezidentą apibūdina esant kieto, sąkytume, žemaitiško būdo. „Tai žmogus, kuris jei kramto gumą, tai nevaikšto“...

— Sovietų radijas pranešė apie Nixono atsistatydinimą, neminėdams žodžio „Watergate“.

— Liverpoolio uoste konfiskuota 2,5 t. kanapinės gumos (narkotikų), kuri buvo siunčiama vienos arabų valstybės ambasados vardu. Ambasada apie tai nieko nežinojusi.

— Sovietai Arktikoje surado daugiau kaip trilijoną kubinių metrų natūralių dujų.

— Europos Bendruomenė ištkio naują krizę — šį kartą grybų perteklius...

— Britų parlamente pasiūlyta atimti pasus iš tų piliečių, kurie, išvykę užsienin, chuliginaiškai elgiasi. Daugiausia tai tiečia futbolo entuziastus.

— D. Britanija gavo iš Europos Bendruomenės ūkio fondo 3,3 mil. svarų pieno ūkiui kelti. Neseniai ji buvo gavusi 5 milijonų pašalpą taip pat ūkio reikalamis pagerinti.

— Indijos gyventojai emigruoja į arabų kraštus, kur po naftos kainų pakilimo atsirado geri uždarbiai.

— Bangladeše per potvynius iki šiol žuvo apie 2000 žmonių.

— JAV Senato užsienio ryšių komitetas paskelbė, kad dr. Kissingeris nėra įvertas į jam primestą telefonų pasikalbėjimų tikrinimą.

VLIK-0 pareiškimas

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pranešimas dėl Australijos vyriausybės nutarimo nutraukti Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės pripažinimą.

Apie šį Australijos vyriausybės Baltijos valstybes smogiantį ir Sovietų Sąjungos imperializmą stiprinantį žygį, Reuterio telegrafo agentūros žinios Vliką pasiekė šeštadienio, rugpjūčio 3 d., vakarą. Po to, dar įvairiais kanalais žinių buvo gauta rugpjūčio 4 ir 5 d. rytą. Tą pačią rugp. 5 d. ttuojuau buvo kreiptasi į Lietuvos atstovą Vašingtone Juozą Kajeoką ir prašyta žinios tikrumą patikrinti Australijos ambasadoj.

Po pietų atstovybės patarėjas dr. Stasys Bačkis per New Yorko Lietuvos Generalinį konsulatą telefonu pranešė, kad Australijos ambasadorius Sir Show žinios tikrumą patvirtinęs: Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių nepriklausomybės pripažinimas esąs Australijos vyriausybės nutrauktas.

Rugpjūčio 5 d. vakarą Vliko Valdyba skubiai susirinko nepaprasto posėdžio aptarti susidariusią padėtį. Imdama dėmesin Australijos vyriausybės žygį, labai skaudžiai palietusi Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos interesus, Vliko Valdyba nutarė: 1) pasiųsti Australijos vyriausybei protesto pareiškimą; 2) šią žinią paskelbti viso pasaulio laisviesiems lietuviams; 3) kviesti visus lietuivius siųsti protestus Australijos vyriausybei ir drauge su latviais bei estais rugpjūčio 17 d. visur ruošti bendras demonstracijas ir jose priimti atitinkamus nutarimus.

Laiškus, telegramas ir nutarimus siųsti tokiu adresu: His Excellency Mr. Gough Whitlam, Prime Minister of Australia, Canberra, Australia. (ELTA)

TRANSLIUOS VISOMIS BALTŲ KALBOMIS

Naujai pateiktame JAV prezidentui 1975 m. biudžete yra numatyta po 75.000 dolerių lietuvių, latvių ir estų translacijoms per Radio Liberty. Iš pradžių buvo numatytos translacijos tik lietuvių kalba, bet vėliau nusistatymas pakeistas visiems pabaltiečiams palankia prasme. Translacijų reikalais daugiausia rūpinasi ir padeda kongresmanas R. H. Steele.

SACHAROVĄ LABIAU KEIKIA NEGU SOLŽENICYNĄ

Laikraštininkams susidarė įspūdis, kad Sovietai Sacharovą daugiau keikia, nei Solženicyną. Rašytoją vadina „pasimetusiu“, bet visvien dideliu rusų patriotu, tik laikinai suklaidintu, kai Sacharova laikoma „valliū“.

— Keturiuose Kinijos provincijose vyksta sukilimai. Daugelis fabrikų nutraukė darbą.

— J. Tautų kopolyčioje rasta bomba, kurią policija spėjo laiku pašalinti.

— V. Vokietija ir Sirija užmezgė diplomatinius santykius.

— Windsoro pilies virtuvėje buvo kilęs gaisras, bet pavyko greitai užgesinti.

— Danijoje kilo triukšmas, kai dr. B. Ibsen prisipažino pagreitines mirtį nepadegdomam ligoniui Kopenhagos ligoninėje.

— Profesorius P. Oddel pranašauja, kad šiaurės jūroje yra žymiai daugiau naftos, negu ankščiau manyta. Anglija jos užtekstanti apie 100 metų.

— Sirija prisipažino pašovusi Kanados lėktuvą, kuriame žuvo 9 žmonės.

— Ispanijos vyriausybė sutiko leisti moterims kovoti su buliais, bet tik ne Ispanijoje.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W11 2PU. Tel. 01-727 2470 Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 5,50 sv., dolerio kraštuose — 14 dol. metams; Vokietijoje — DM 35.

Pensininkams 4,00 sv. Anglijoje.

Atskiro numerio kaina — 12 p.

Už laikraštįje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesima atsakomybės.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 1,00 sv. už colį. Didesnį skelbimą atitinkamai brangiau.

Kultūros Parašėteje

Nauji darbai

Kai atvažiuome į šį kraštą, buvome tik darbo jėga, labai reikalinga šio krašto ekonominei gerovei atstatyti. Į mus mažai kas kreipė dėmesį. Šio krašto žmonės nesidomėjo mūsų papročiais, literatūra, muzika, dainomis, tautinėmis savybėmis. Tačiau laikai keičiasi.

Prieš porą metų Bradfordė pačių anglų iniciatyva buvo surengta paroda, pavadinta „Europe in Bradford“. Daugiausia J. Traškienės rūpesčiu lietuvių skyrius pasigėrėtinai gražiai atrodė. Paroda tęsėsi visą mėnesį ir ją aplankė apie 20.000 žmonių.

Praejusią žiemą vietinės Mokytojų Seminarijos vadovybė (College of Education) kreipėsi į Vyčio klubą ir prašė, kad atsiųstų žmogų, kuris papasakotų studentams apie mūsų krašto tautines apraškas. Šią misiją puikiai atliko O. Adomonienė. Vadovybė atsiuntė padėkos laišką ir prašė, kad sutiktų ir ateinančią žiemą su studentais pasikalbėti.

Neseniai atvyko BBC atstovas pas Vyčio klubo kultūrinį reikalų vedėją J. Adomonį ir pranešė, kad šį rudenį Leeds mieste atidarys BBC radijo stotį ir nori įvesti kasdieninį kitų tautybių kultūrinį puslaidį. Toks puslaidis būtų rytinėje laidoje, bet pakartojamas vakare. Tai programa padėdauti lietuviškų dainų, mišlių, muzikos, pasakų ir visa, kas charakterizuotų lietuvių tautos bruožus. Darbas didelis ir atsakingas.

Šių metų pradžioje į Pavergtųjų Tautų posėdį atvyko Bradfordo miesto centralinės bibliotekos vedėjas ir prašė, kad mes duotume savo leidinių — knygų sąrašą, o jie kai ką pasirinksią ir nusipirksią. Vik. Ignaitis šį klausimą iškėlė Vyčio klubo susirinkime. Susirinkimas tam reikalui išrinko komisiją, į kurią įėjo O. Adomonienė, A. Bučys ir Vik. Ignaitis. Jai pavesta rūpintis, kad ko daugiau mūsų knygų patektų į šią biblioteką. Komisija kreipėsi į mūsų leidyklą, VLIKą, DBLS Centro Valdymą ir prašė leidinių sąrašą ir pagalbą. Visi mieliai pritarė, atsiuntė savo leidinių sąrašą ir padovanojo knygų, Vyčio klubas užprenumeravo „Enciclopedia Lituanica“, o DBLS paskyrė net £50,00. Taigi pradžia labai graži.

Šiuo metu į knygų sąrašą jau įrašyta 128 knygos. Iš jų komisija jau turi 17 knygų ir 38 knygos atkeliauja iš Amerikos. Iš viso šiam reikalui jau išleista daugiau kaip £100,00. Bet pinigų reikės dar daugiau. Tad šį knygų komisija prašo visus tautiečius paremti jos užsimojimą pinigais ir, jei kas turi, knygomis.

Pinigus ir knygas siųsti tokiu adresu:

Vik. Ignaitis, 2 Russel Str., Bradford, West Yorkshire, BD5 0JB.

Darbu daug, bet nelaimė, kad Bradfordo lietuvių kolonija mažėja. Padėkite mums!

Komisijos vardu Vik. Ignaitis

LIETUVIAMS FOTOGRAFAMS

Lietuvių Foto Archyvas kviečia Jus dalyvauti metinėje lietuvių fotografų parodoje-konkurse, kuri vyks Jaunimo Centre, Čikagoje š. m. lapkričio 22 iki gruodžio 1 d.

Konkurse bus dvi nuotraukų grupės — juoda baltą ir spalvota. Juoda baltą nuotraukos turi būti paties fotografo darbas, spalvotos gali būti pagamintos laboratorijos.

Nuotraukos turi būti bent 5"x7" dydžio (bet pageidaujamos didesnės), priklijuotos prie kartono. Ant kitos pusės turi būti užrašytas dalyvio vardas, pavardė, adresas ir nuotraukos pavadinimas. Su eksponatais reikia pristatyti ir nuotraukų duplikatus, kurie bus naudojami spaudai ir knygai PARODA '74. Kiekvienas dalyvis gali pateikti ne daugiau kaip dešimt nuotraukų. Galima dalyvauti ir su mažiau darbų.

Juri komisija, kurios sąstatas bus paskelbtas vėliau, atrinks nuotraukas parodai. Kita komisija kūrinius premijuos. Premijos už geriausius darbus bus skiriamos tik jaunesniesiems amžiumi fotografams (iki 30 metų), bet parodoje kviečiami dalyvauti visi, ne tik mėgėjai, bet ir profesionalai. Siunčiant darbus, pažymėti dalyvio amžių. Už geriausius darbus bus paskirtos piniginės premijos: I — 350,00 dol., II — 250,00 dol., III — 150,00 dol.

Nuotraukas reikia pristatyti iki lapkričio 15 d. šiuo adresu: Algimantas Kezys, S. J. 2345 West 56th St., Chicago, Ill. 60636 USA.

Dalyvavimo mokestis yra 3,00 dol. Parodos proga bus išleistas foto albumas PARODA '73, kuriame bus atspausdintos rinktinės nuotraukos iš pernykščių lietuvių fotografų parodos. Kitais metais bus išleistas kitas albumas PARODA '74 su šios parodos reprezentaciniais darbais.

BESIMOKANTIEMS LIETUVISKAI

Laikas nuo laiko gaunama pasiteiravimų apie lietuvių kalbos mokymosi priemones — vadovėlius ir plokšteles. Kaip jau anksčiau buvo skelbta, geriausias vadovėlis nemokantiems lietuviškai yra J. Dambriūno, A. Klimo ir Schmalstiego paruoštas vadovas *Introduction to Modern Lithuanian*. Tai yra puiki knyga tiems, kurie moka angliškai. Norintieji ją gali gauti ir per Nidos knygų klubą.

Pasirodo, kad šiai knygai yra pagamintos ir magnetofono juostelės (tapes), į ku-

rias yra įkalbėti visi jos 40 pamokų lietuviški tekstai. Nėra abejonės, kad tai yra pati geriausia priemonė lietuviškai tarsei išmokti.

Tekstai buvo pagaminti Rochesterio universiteto (JAV) laboratorijoje, talkininkaujant jos direktoriui prof. dr. Dean H. Obrecht'ui. Keturių valandų ilgio juostelės kaštuoja tik 15 dolerių. Jas platina Language Services Center, Dewey Hall University of Rochester, N. Y. 14 627. Kas nori, gali rašyti tuo pačiu adresu prof. A. Klimui lietuviškai.

Pasirodo, kad šios juostelės nėra apsaugotos kopijavimu uždraudimu, todėl bet kas, jas užsisakęs, gali daugintis, kiek tik norėdams. Numatoma ateityje iš jų juostelių paruošti kasetes, kurios kaštuos apie 15-20 dol.

Be čia minėtų lietuvių kalbai mokytis priemonių dar yra keletas plokštelių su gerai padarytais lietuviškais pasakalbėjimais. Jas galima gauti „Darbininko“ administracijoje 341, Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207.

LIETUVIŲ KALBA UNIVERSITETE

Viktorijos ir pietų Australijos egzaminų valdyba sutiko įtraukti lietuvių kalbą į gimnazijų baigiamuosius egzaminus, kuriuos išlaikius, ji bus pilnai užskaityta kaip svetima išmokyta kalba universitetuose. Moksleiviai galės lankyti šeštadieninius lietuvių kalbos kursus, o egzaminus jie laikys baltiečių kalbų Viktorijos egzaminų komisijoje, kurios pirmininku paskirtas Monash universiteto prof. dr. J. Marvan, Melbourne jau keletas metų veikia švietimo ministerijos šeštadieniniai svetimų kalbų kursai. Lietuvių kalbą dėsto jos kurso vadovas P. Strazda, A. Karazijienė ir J. Meiliūnas. Pilnu lietuvių kalbos pripažinimu P. Australijoje rūpinosi E. Dainienė. Prof. dr. J. Marvin yra parašęs apie 400 puslapių veikalą „Modern Lithuanian declension“, kurį sutiko išleisti „Oxford University Press“, jeigu lietuviai suras pakankamai lėšų leidiniui paremti.

TOS PAČIOS MOTINOS SŪNŪS

Pr. Dom. Girdžius parašė knygą „Tos pačios motinos sūnūs“, kurią leidžia lietuviškos knygos klubas Chicagoje.

Tai beletristinės apybraižos apie Kristijoną Donelaitį, Antaną Strazdą ir Adomą Mickevičių, tris rašytojus, per kuriuos autorius stengiasi išryškinti dvasinį Lietuvos veidą tuo metu, kai žuvo Didžioji Kunigaikštija.

PROF. DR. P. SKARDŽIUI 75 M. AMŽIAUS

75 m. amžiaus sulaukė JAV gyvenęs mokslininkas, lietuvių kalbos tyrinėtojas prof. dr. Pranas Skardžius.

Gyvendamas Lietuvoje, jis dirbo universitete, redagavo kalbotyros žurnalus ir rašė juose. Stambiausi jo ano meto darbai yra „Daukšos akcentologija“ ir „Lietuvių kalbos žodžių daryba“.

Svetur gyvendamas, su kitais kalbininkais yra suredagavę „Lietuvių kalbos vadovą“ ir parašęs stambesnius darbus apie lietuvių kalbos kirčiavimą, apie lietuvių bendrinės kalbos vartoseną ir kt., taip pat kalbos klausimais nemaža rašė periodikoje.

svarbų vaidmenį. Per laiką išgytosios fermentuotų maisto produktų gamybos žinios buvo perduodamos iš tėvų vaikams. Kada van Leeuwenhoek 1680-aisiais metais pro savo padarytą mikroskopą pamatė alaus lašė mielių celes, jis jų dar nelaikė gyvais padarais. Tik 1876-aisiais metais Louis Pasteur įrodė, kad mielės yra gyvi organizmai.

Vyno mielės gyvena ant vynuogių žievėlių, o uogas spaudžiant, jos savaime susimaišo su sūka. Tas pats atsitinka raugiant kopūstus, reikalingos pieno rūgšties bakterijos yra ant kopūstlapių. Sudarius tinkamas sąlygas (temperatūra, druskos ar cukraus kiekis), rūgimo procesas natūraliu būdu pagreitėja.

Šitą pagreitinimo metodą žmonės žinojo jau labai seniai. Rūgstančių vynuogių sūnka primaišydavo prie kitos, kad greičiau vyktų rūgimas. Tas pats su duona — būdavo paliekama seno raugo. O primaišius rūgusio pieno, pagreitėdavo sūrio gamyba. Viduramžiais raugindavo duoną su alaus putomis. Dabartinės mielės pradėtos gaminti 19 amžiuje. Šiandien per metus pagaminama apie 700.000 tonų mielių.

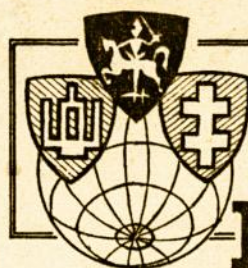
Druska

Druska visais laikais, gaminant maistą, vaidino svarbų vaidmenį. Kas buvo svarbiau — skonis ar jos konservuojančios ypatybės — nėra žinoma. Bet jau 3500 metų prieš Kristų buvo žinoma sūdyta žuvis Kinijoje ir Mezopotamijoje. Senovėje dažnai minima sūdyta mėsa ir žuvis. (Per daug druskos kenkia sveikatai, didina kraujo spaudimą).

Gedimo ir puvimo bakterijos nepakelia aukštesnės druskos kaip 2,5%. Jei dar prisideda rūgštis, tai bakterijos žūsta dar greičiau. Išimtis sudaro tam tikros pieno rūgšties bakterijos, kurios gali pernešti 10 iki 18% druskos. Druska dar padeda atskirti skysčius, ir pieno rūgšties bakterijos gali pagaminti daugiau rūgšties.

Fermentuoti maisto produktai yra maistingesni negu jų žaliava. Nesuvirškinamas medžiagas mikro organizmai perdirba ir paverčia lengviau virškinamomis.

Sulietuvino Z. T.

Su lietuvišiais PASAULYJE

SVEIKINIMO ATVIRUKAI SU ISTORINIAIS VAIZDAIS

„Metmenys“ yra išleidę 10 atvirukų komplektą. Atvirukai, kaip rašoma, tinka tiek šventiniams sveikinimams, tiek įvairioms kitoms progoms.

Atvirukai atspausiti iš viduramžių atlasų ir žemėlapių, vaizduojančių Lietuvos istorinę praeitį, vietoves ir papročius.

10 atvirukų komplektas kainuoja 2 dol. (užsisakoma šiuo adresu: Metmenys, c/o M. Paškevičienė, 3308 West 62nd Place, Chicago, Ill. 60629, USA).

KNYGA APIE ANGLIKASIŲ LIETUVĄ

Dvi vasaras Vladas Būtenas ir kun. A. Kezys su būreliu lietuvių studentų Pennsylvanijos anglies kasyklų rajone tyrinėjo vietines lietuvių kolonijas, pirmasis rašė, kas ten kur dėjosi, o antrasis fotografavo. Viso to darbo rezultatas — išeis du gausiai iliustruoti tomai knygos „Pennsylvanijos anglikasių Lietuva 1874-1974 m.“. Pirmąjį tomą V. Būtenas jau yra parašęs. Iliustracijos kun. A. Kezio.

E. Bradūnaitė ten pat rinko lietuvių ateivių tautosaką. Ją apdirbusi, ji universitete gavo mokslo laipsnį ir laimėjo premiją.

Šiais metais V. Būtenas keliauja per Kanados lietuvių kolonijas.

JAUNIMO III KONGRESO GAIRĖS

Sutarta, kad Pasaulio Jaunimo III Kongresas turėtų pagrindinį dėsnių skirti susipažinti su dabartine Lietuvos padėtimi.

Dėl to rūpinamasi, kad prieš kongresą būtų išleisti specialūs „Pasaulio Lietuvių“ ir „Pasaulio Lietuvių Jaunimo“ numeriai, kuriuose būtų sukaupta ko daugiausia informacinės medžiagos apie Lietuvos politiką, ekonomiką ir socialinį gyvenimą.

Taip pat užsimojama skatinti kultūrinę kūrybą, ypač kreipiant dėmesį į jaunimą. Kuriančiųjų darbo vaisiai numatomi pristatyti kongreso metu.

PETRO BŪTENO STUDIJA

Kalbininkas Petras Būtenas jau eilę metų kaip ruošia studiją apie Mažosios Lietuvos ir Rytinės Lietuvos lietuviškus vietovardžius.

VISA ISTORIJA BUS RAŠOMA

Prisimindami prof. Z. Ivinskį, vis kartodavome, kad jis buvo apsiėmęs parašyti trijų tomų Lietuvos istoriją, bet iki mirdamas nesutekėjo baigti vien pirmąjį tomą.

Prof. S. Sužiedėlio žiniomis, ne visiškai taip yra. Profesorius paliko tik užrašus, bet ne gatavą istoriją. Tuos užrašus bandysianti išleisti Lietuvių katalikų mokslo akademija.

Taigi prof. D. Fajnhauzas rašys visą trimtomę Lietuvos istoriją.

NAUJAS „JOURNAL OF BALTIC STUDIES“ NUMERIS

Pasirodė „Journal of Baltic Studies“ 1974 m. pavasario numeris.

Be kita ko, tame numeryje Stephen P. Dunn recenzuoja M. Gimbutienės knygą „The Balts“, W. Schmalstieg P. Joniko knygą „Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos kūrėmasis antrojoje XIX a. pusėje“, J. P. Slavėnas — A. Merklio knygą „Antanas Smetona: jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla“.

Apie pirmąjį vasaros seminarą užsieniečiams Vilniaus universitete rašo Audronė B. Willeke.

Vladas Šlaitas

Lietuviški debesys

Ramūs, be judesio
plaukia padangėj svajojantys vasaros debesys.

Finikietiški debesys.
Egiptietiški debesys.

Arba Romos imperijos debesys.
Po to žydras dangus.

Po to vėl pasirodo debesys.
Kartais jie primena man tavo lengvą sūkuoseną,

arba tavo liemens grakštumą,
bet dažniausiai jie primena man vieną šviesią keliuonę

į gražesni pasaulį,
nes debesys yra mūsų svajonės,

kurios traukia tolyn į gražesni svajonių pasaulį.

Ramūs, be judesio
plaukia padangėj svajojantys vasaros debesys.

Finikietiški debesys.
Egiptietiški debesys.

Arba šviesūs, lietuviški debesys.

Ir ūmai, tartum vynos, užlieja mane gaudumas, kai prisimenu savo mielą ir tolimą Lietuvą.

PLANUOJAMAS PAMINKLAS

Naujai pastatytojo Kultūros Židinio (Brooklyne) išlaikymo komitetas svarstė specialaus paminklo klausimą.

Norima prie Kultūros Židinio pastatyti paminklą, kuriuo būtų pagerbti visi žuvę dėl Lietuvos laisvės, ištremtieji broliai ir Sibirą. Paminklas turi būti lietuviškas. Tokiame paminkle būtų lietuviškas kryžius, ar trys kryžiai, aukuras ir Nežinomo kario kapo replika.

Paminklas turėtų būti pastatytas arba prie pat Kultūros Židinio, prie įėjimo iš kuzidinio arba aikštelėje tarp vienuolyno ir K. Židinio.

Paminklo projektui pagaminti bus paskelbtas konkursas. Numatytos paskirti net trys premijos.

„ANGLIKONŲ“ PABENDRAVIMAS

Motinos dienos proga Anglijos Lietuvių Klubas Chicagoje suruošė puikų pabėdravimą tarp prieaučio, motinų ir visų narių. Kartu vykęs ir pusmetinis narių susirinkimas su trumpa darbotvarkė praėjo labai sklandžiai. Programą sudarė ir jai vadovavo Ramutė Drutytė. Jos graži lietuviška kalba visus džiugino: jaunimas, senimas ir mamytės jautėsi vienoj šeimoj. Pilna salė publikos gražiai pagerbė motiną prie bendro vaišių stalo.

BROSIOIRA APIE N. RASTENĮ

Nado Rastenio brošiūra „From Handmade Plover — to Laurel Wreath“, tai yra „Nuo žagrės ligi laurų vainiko“ neseniai išėjo iš spaudos. Knygėlėje sudėta nuotraukų ir N. Rastenio gyvenimo ir jo kūrybos pavyzdžių. Tarp jų įdėta ir poema „War's Curse“, kuri įtraukta ir į JAV Kongreso knygas 1966 m. Tai padarė sen. Garmatz.

Kaip žinoma, N. Rastenis yra ne tik poetas, bet ir vertėjas, išvertęs A. Baranauko „Anykščių šilėlį“ ir kitus dalykus į anglų kalbą.

PAKVIESTA IR LIETUVAITE

Aušra Mačiulaitė-Zerė, JAV LB krašto valdybos vicepir., yra pakviesta Philadelphia miesto „Bicentennial“ komiteto atstovauti lietuviams šiame krašte. Komitetas yra sudarytas miesto valdžios nepartiniais pagrindais. Į jį yra pakviesti žymūs Philadelphia verslininkai ir veikėjai ruošti JAV 200 metų sukakties minėjimui Philadelphiajioje 1976 metais.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ 1976 M.

Lietuvių Tautinių Šokių Institutas praneša, kad V-toje tautinių šokių šventėje, kuri įvyks 1976 m. Čikagoje, šokėjai bus grupuojami pagal amžių sekančiai: vaikai 10-12 metų; jauniaji 13-16 m.; vyresnieji nuo 17 metų; šokėjai-veteranai (pirmųjų švenčių dalyviai). Šioms grupėms bus pritaikytas ir atitinkamas šokių repertuaras.

Šventėje galės dalyvauti tik tie šokių vienetai, kurie turės bent dviejų metų darbo patirtį. Vadovai, kurie mano organizuoti naujus, arba atgaivinti nustojučius veikti šokių vienetus, darbą turi pradėti dar šiais metais.

LTŠ Instituto adresas:

J. Matulaitienė, 188 Logan St., Brooklyn, N. Y. 11208.

APDOVANOTAS LIETUVIS

Venezuelos vyriausybė už nuopelnus vietos visuomenei apdovanojo Guarico mieste jau 26 metus dirbantį lietuvių gydytoją dr. Joną Hermanavičių aukščiausio laipsnio krašto didvyrio ordinu. Dr. J. Hermanavičius, dirbdamas labai primityvios sąlygos, yra išgelbėjęs daugelio neturtingų žmonių gyvybių ir išgijęs nepaprastą Guarico miesto bei apylinkės gyventojų pagarbą ir pasitikėjimą.

LAIMĖJO PREMIJAS

Romualdas Kisieliūnas R. C. A. (JAV) bendrovės ruošiamoje fotografijos parodoje laimėjo dvi pirmąsias premijas.

Pirmoji premija paskirta už nuotraugą — Superstar. Čia vaizduojamas stoginio tipo bažnyčios vidus ir gale didelis Kristaus veidas, matomas už lango.

Antroji premija paskirta už nuotrauką — Pavasario daina. Nuotrauka vaizduoja du jaunus paukštukus lizdelyje.

Praeitais metais jis taip pat dalyvavo bendrovės parodoje ir laimėjo pirmąją premiją.

KNYGA APIE ČIURLIONĮ

Monografija apie M. K. Čiurlionį Sao Paulo ruošia dvi italų kilmės Sao Paulo universiteto profesorės. Meno istorijos prof. Franca Cavalli Čiurlionio kūrinis apibūdina iš meninės pusės, o jos bendradarbis prof. Hilda Barracco — simbolizmą. Medžiagą įvairiomis kalbomis parūpina Alfonso ir Rosa Petraičiai ir tėvų jėzuitų biblioteka.

Mikrobai ir maistas

Mikroorganizmai kaip pelėsiai, mielės, bakterijos, dumbilai ir virusai yra paplitę po visą pasaulį ir visur randami. Jie gyvena žemėje, vandeny, augaluose, ant žmonių ir gyvulių odos ir plaukų ir virškinimo organuose — visur, kur tik yra jiems palanki temperatūra ir nėra žalingų nuodų. Kur trūksta vandens, ten jie smaudžia sporų pavidale. Tik labai aukštai, virš 7000 metrų nuo žemės paviršiaus, giliai žemėje ir sveikų gyvulių ir augalų audiniuose jų nėra. Taigi matome, kad neesterilizuotas maistas pilnas visokios rūšies mikrobų, arba jų sporų. Ant neplauto pomidoro paviršiaus viename kvadratiname centimetre gali būti keletą tūkstančių bakterijų. O pomidorą gerai nuplovus, dar liks ant žievelės centimetro kelį šimtai mikrobų. Neplauto kopūsto viršutinių lapų gramas turi nuo vieno iki dviejų milijonų mikrobų. Gero pasterizuoto pieno kubinis centimetras turi apie 30.000 mikrobų. Žalios maltos mėsos vienas gramas gali sutalpinti daugiau kaip vieną milijoną mikroorganizmų.

Mikrobų rūšis ir kiekis priklauso nuo maisto cheminės sudėties, aplinkumos ir maisto paruošimo. Bakterijos randamos beveik visuose maisto produktuose, mielių grybeliai cukraus turinčiuose produktuose, o pelėsiai vaisiuose. Tokiu būdu kasdien su maistu suvalgome gerą porciją mikrobų. Laimė didelė dalis mikroorganizmų yra žmogui nepavojingi, nors viešojoje nuomonėje mikrobų automatiškai skiria prie ligų ir gedimo. Kenksmingų mikrobų skaičius yra palyginti ne toks didelis.

Daug mikrobų žmogui yra net naudingi, ypač tie, be kurių žmogaus kūne būtų neįmanoma simbiozė. Mikrobai esantys storose žarnose sudaro žarnų florą. Sveikam kūnui jie apgaliai nekenksmingi, bet kada organų audiniai yra sužeisti arba nusilpę, tai kai kurie gali sukelti infekcijas.

Nors didelė dauguma mikrobų maisto produktuose nėra žalingi, per didelis kiekis gali pakeisti maisto savybes. Maistas

gali įgauti kitokią cheminę sudėtį, nuo ko jis pakinta, atsiranda nemalonūs kvapai, skonis ir spalva. Tada sakoma, kad maistas genda. Neretia pamišti, kad tam tikros sąlygos gali padauginti ligas sukeliančių mikrobų skaičių, nes bakterijos jau savaime gamina toksinus. Aplanai, juo mažiau mikroorganizmų maiste, juo mažesnis nemalonių pasėkų galimybės. Todėl yra eilė priemonių jų skaičių maiste sumažinti arba sulaukyti jų dauginimąsi: 1) Aukšta temperatūra, sterilizacija arba pasterizavimas užmuša mikrobų. 2) Žema temperatūra, atšaldymas sulauko arba lėtina mikrobų augimą. 3) Džiovinimas neleidžia celėms dauginis, arba jas sunaikina. 4) Chemikalais užmušami mikrobai, arba sulaukiamas jų augimas. 5) Radioaktyvūs spinduliai užmuša mikroorganizmus.

Mikrobai — žmogaus tarnai

Kai kuriuose maisto produktuose mikrobų skaičius kartais dirbtinai didinamas. Tai yra rauginti maisto produktai (fermented foods). Pvz. vynos, kurį mielės padaro iš vynuogių sūnos. Be mielių duona nekils. Bakterijos yra reikalingos pienui rauginti ir rauginiems kopūstams gaminti. Pelėsiai yra būtini kai kurioms sūrio rūšims gaminti, kaip pvz. Requefort ir Camembert.

Fermentuotų maisto produktų gamyba yra labai sena. 2500 metų prieš Kristų egiptiečiai gamino raugintą tešlą duonai kepti. 1000 metų prieš Kristų kiniečiai vartojo pelėsius gaminti kai kuriems maisto produktams. Klajojantys nomadai pastebėjo, kad pienas surūgsta. Kada jis atskiriamas nuo parigų ir spaudžiamas, gautasis produktas jau ilgiau išsilaiko. Tokiu būdu atsirado pirmojo sūrio gamyba. Taip pat seniai buvo žinoma, kad iš vaisių sunkos pasidaro malonaus skonio skystis (vynas). Alkoholinis gėrimus senovėje žmonės visur mokėjo gaminti. Klimatas, religija, papročiai ir skonis vaidino

ATOSTOGOS KALIFORNIJOJE

J. Vikis

Atostogos Kalifornijoje nebe pirmas kartas. Prieš penketą metų jau čia buvau „apsižvalgyti“. Bet tada beveik visas laikas buvo paskirtas kelionėms. Pradėjus nuo New Yorko, perskoka skersai Amerikos kontinentą ir nutūpa Kalifornijos sostinėje — Los Angeles. Daug būtų galima apie tas keliones ir jose patirtus išpučius pasakoti, bet kas, iš tikrųjų, nėra apie Ameriką girdėjęs, kas nėra pats joje buvęs arba nesiruošia nuvažiuoti ir pamatyti? Pasakoti yra lengviau, negu klausytis...

Po šių antrųjų atostogų vis dėlto norėsi pasidalyti kelionės išpučius nuotopomis ne apie miestų dangoraižius, Hollywoodo garsiąsias Beverley Hills ar Las Vegas „vienrankius“ banditus; ne apie Aukšinių Vartų tiltą San Francisco įlankoje ar apie pasakiškąjį Disneylandą, kurį ir iš Lietuvos atvykę kritiškai turistai aprašo su nuostaba bei pasigėrėjimu, bet apie paprastą, kasdienišką lietuvišką gyvenimą Amerikos Vakaruose.

Kalifornija, o ypačiai Los Angeles miestas su jo apylinkėmis paskutiniaisiais metais yra pasidaręs lietuvių susitelkimo centru. „Lietuvių Dienų“ leidėjas Antanas Skirius, kuris nori išleisti Kalifornijos lietuvių almanachą, teigia, kad čia gyvena daugiau kaip 20.000 lietuvių. Tačiau jam iki šiol pavykę užregistruoti tik arti poros tūkstančių.

Kodėl lietuviai taip plūsta į šį saulės išdegintą kraštą, kuriame prieš du šimtus metų gyveno vien tik indėnai? Atvykę išpanų misioninkai krikščijai juos ir bandė iškiepti ano meto civilizaciją. Bet indėnai išmėrė arba pasitraukė į uolėtus kalnus. Patys ispanai irgi gerokai sunyko, palikdami tik tai savo misijų stotis ir šventųjų vardais pavadintas vietas, kurios išaugo į didelių miestus. Į tuos miestus ir traukia lietuviai, greičiausia šilto klimato ir gerų uždarbių viliojami. Negalėčiau patikėti smulkmenų apie tuos uždarbius, bet klimatas, broliuk, tikrai šiltas — per šiltas.

Pietvakarių Kalifornijoje, kur daugiausia lietuvių susitelkę, vasaros metu kiek tik akys užmato dūnko saulės rudai nuplekstos uolėtos kalvos, paskendusios daugeliui ir Anglijoje pažįstamame „smoge“. Ten, kur būta upių, matosi tik akmenuotos sausos vagos. Temperatūra dienos metu siekia beveik iki 100 F pavėsyje. Žali plotai matosi tik ten, kur kasdien laistoma. Na, ir laisto kiekvienas gyventojas savąjį kiemą, negalėdamas pinigų imantiriams vandens purkštuvams įrengti.

Be karštos saulės čia dar graso ir nuolatiniai žemės drebėjimai. San Fernando slėnyje jau dabar žmonės nenoriai kuriasi, nes čia daugiausiai dreba žemė. Išmokslinti žemės gelmių tyrinėtojai pranašauja, kad vieną dieną Kalifornijoje žemė vėl atsivers, prarydama viską, kas ant jos veido sukurtą... Bet žmonės pranašysčių nepaiso ir vis didesniais būriais traukia į saulę ir šiltą bei patogų gyvenimą.

Pažymėtina, kad šičia ir namai statomi, atsižvelgiant į galimas gamtos katastrofas. Niekur nesimato naujų mūrinių statybų. Namai statomi iš medžio, gerai sustiprinami ir nutinkuojami, kad atrodytų kaip mūriniai.

Los Angeles — Kalifornijos širdis. Šis miestas turi geriausius pasaulyje kelių, daugiausia automobilių, garsiausias kino studijas, gražiausias kapines ir t. t. Taip jau įprasta, kad Amerikoje viskas turi būti geriausia ir didžiausia. Štai, važiuodamas su dukra per 30 mylių nuo Los Angeles esantį Lakewood miestelį (čia ji gyvena), matome užrašą — „The biggest hardware store in the world“. Atseit, didžiausia pasaulyje namų apyvokos prekių krautuvė, Lengvai patikėčiau, kad tai didžiausia Lakewood, bet pasaulyje mačiau ir didesnių...

Tačiau keliai Kalifornijoje, tur būt, yra geriausi pasaulyje. Bent penkiais aukštais išsiraite greitkeliai (Freeways) raizgo visas miestų apylinkes ir kraštą. Visi jie platus (penkių linijų) ir patogūs. Jeigu nepaklydęs kartą įvažiavai, atrodo, galėtum jau „degti“ šimtą mylių per valandą. Deja, Kalifornijos valstijoje greitis apribotas iki 55 mylių per valandą, o tas apribojimas griežtai kontroliuojamas. Tik tam tikrose vietose, pvz., per Nevados dykumą, leidžiama važiuoti iki 70 mylių. Keliautojai laikosi nustatytų taisyklių, nešokinėja, kaip Anglijoje ar visoje Europoje pro vienas kitą ir todėl, nežiūrint didelio mašinų skaičiaus, eismo nelaimių įvyksta proporcingai žymiai mažiau.

Neperdedant galima sakyti, kad Los Angeles gyvena daugiau lietuvių, kaip visoje Anglijoje. O jų intelektualinės pajėgos ar tik nelenktyniaujan su Čikaga ar kitomis didžiosiomis kolonijomis. Vien tik mūsiškis Nidos klubas yra leidęs bent penkių Los Angeles mieste gyvenančių rašytojų kūrybą. Pats paskutinis yra Bronys Raila, kurio „Paguodos“ antrasis tomas ka tik pasirodė. Belaukdamas jo savo dukters namuose, nejučiom kartojuo posmą iš slapto (bet nujuočiama) poeto kūrybos: „Vieno tik daikto man labai gaila, kodėl nemoku rašyti kaip Raila...“ Taip, tikrai gaila, bet kam lemta kurmiu raustis, tas padangėmis neskradys...

Reikėjo aptarti vieną kitą su „Paguo-

dos“ leidimu susijusią smulkmeną, žinių apie Londone gyvenančius draugus ar pažįstamus perteikti. Anksčiau tik iš raštų B. Raila pažinojęs, buvau išpėtas, kad ir pasikalbėjimuose jis mėgsta negalėtingai „prasiveržti“ į priešų užnugarį ir jį „knock-out“ pribaižti. Tačiau per porą valandų palukštę visą eilę šių dienų išsiviams rūpimų klausimų, niekur, berods, neužsikirtome. Išsiskyrėme kaip seni pažįstami. Gaila, kad laikas ir sąlygos neleido su kitais Nidos „klientais“ — rašytojais J. Gliuda, Ale Rūta, J. Švaistu susitikti.

Ūkiškai organizuotos bendruomenės gyvenimas Los Angeles lietuviuose, atrodo, nėra labai išsišakojęs. Anglijos lietuvių šioje srityje galėtų su jais palenktyniauti. Išskyrus parapiją, visos kitos bendromis jėgomis sukuriosios institucijos naujai atvykusio per daug neužimponuoja. Atrodo, kad čia daugiau reikšmės skiriama privačiai iniciatyvai. Vykdamas su labai nuširdžiu ir veikliu J. Gedmintu pas praėjusią vasarą Londone buvusią „apartamentų“ savininkę O. Macėnienę į svečius, stebėjome taip vadinamuosius Tautinių Lietuvių Namuose. Pasirodo, kad ten daugiausia tik nedidukė sale tesinaudojama. Kitos patalpos arba išnuomos, arba tik savaitgaliais tereikalingos. Tiesa, dar ten buvo remontuojamas vienas kambarys, kuriame turėsiąs įsikurti baras. Sako, būvę dar ir kiti lietuvių Namai, bet jau parduoti korejiečiams, kurie čia įsitaisę savo bažnyčia. Ten pasiliks gyventi tik vienas mano senas pažįstamas „amerikonas“ A. Milukas, kuris Lietuvoje laiku nepasinaudojęs Amerikos piliečio teisėmis, turėjo net Sibiro paragauti.

Informacijos centras yra dar prieš karą Kalifornijoje atsiradusio A. Skiriaus leidykla, iš kurios jau daug metų reguliariai pasirodo plačiai žinomos „Lietuvių Dienos“, „Lietuviai Amerikos Vakaruose“ ir paskiros vieno ar kito autoriaus knygos. Šis sumanus ir kultūringas tauragiešis (mūsiškio M. Bajorino klasės draugas) šalia spausdinimo, redaktoriaus ir leidybos dar verčiasi ir įvairiais kiek pelningesniais darbais padeda tautiečiams sutvarkyti mokesčių dokumentus, įsigyti namus ir kt. Tai, matoma, pagelbsti jam išlyginti leidyklos balansus ir tęsti nedėkingą spaudos darbą. Mano atostogavimo metu kaip tik įvyko A. Skiriaus dukters vestuvės, kurių priėmimas buvo suroštas garsiausiame Bel Air viešbutyje, filmų žaigždzių gyvenamame Beverley Hills rajone. Tatai rado, kad Kalifornijos lietuviai yra pakankamai prasigvenę ir turi vietinių draugų.

Kalbant apie prasigvenimą, nejučiom susiduriama su Anglijoje kiek neįprastu žodžiu — apartamentai (mūsiškai — butai arba „flatai“). Sumanesnieji lietuviai greitai sumojo, kad tai yra vienas iš prienamiausių būdų gyvenimo lygiui pakelti. Todėl jie nedelsdami pirksio namus, kuriuose yra daug apartamentų. Juos išnuomodami, jie užsidirba ne tik kasdieninei duonai, bet ir Cadillacui...

Vieną vakarą susirinkome daugiau kaip 30 metų nesimačiusių draugų būrelis pas kolegą Joną Čingą, L. B. Vakarų Apygardos pirmininką, palyginti ne labai seniai persikrausčiusį iš Kanados į Los Angeles ir kibusį į tuos apartamentus. Nesigaili taip pasielgęs. Pakedenome amerikonišką gyvenimą iš visokių pusų, bet vis dėlto turėjau pripažinti, kad Amerika yra pralenkusi senąją tetą Angliją. Malonus tai buvo jaunystės dienų draugų susitikimas. Žiūrime į vienas kito pražilusias galvas ir vos-ne-vos atpažįstame. Subėgome tarsi paklydusios žvaigždės vienam vakarui ir po kelių valandų vėl išsisklaidėme, tur būt, jau visiems laikams.

(bus daugiau)

Kiti rašo

„Dirva“ (Nr. 50) išidėjo vedamąjį apie ateitinį švietimą Lietuvoje. Jame, tarp kitko, rašoma:

„Mūsų spaudoje nuolatos skaitome apie politinį terorą, kuris vykdomas mokyklose. Pogrindinės Lietuvos katalikų kronikos daviniai pavardėmis ir vietovardžiais nurodo, kur ir kada tokie prievartos reiškiniai nustatyti. Mokyklos direktoriai seka mokytojus, kad šie sektų mokinius ir jų tėvus. Mokytojai šnipinėja, tardo mokinius, landžioja po jų butus, tikrina tėvų ištikimumą režimui, stengiasi sužinoti katalikombinės religinės praktikos paslaptis. Šitokio „pedagogo“ tipas nežinomas laisvės visuomenėje. Tai politinės policijos dalinys, kurį apgyvendino pradžios mokykloje.

Norėdami suprasti baisaus reiškinio šaknis, turime žinoti, kad ok. Lietuvos mokyklas tvarko ne pedagogų specialistų kolektyvai ir ne švietimo darbai skirta institucija, bet komunistų partija. Mokyklas prievaizdauja rusas G. Manzuovas, kuris yra LTSR komunistų partijos centro komiteto mokslo ir mokyimo įstaigų skyriaus vedėjas pavaduotojas. Kompartijas, ne švietimo ministerija, leidžia direktyvas ir „nutarimus“, nustatančius pedagoginio darbo metodus. Tokių direktyvų labai daug, įvairių, bendrų ir detalizuotų. Visų jų potvarkių bazė: mokymas ir komunisti-

KOKIE MES GREITAI

Kai kas anksčiau bandė aiškinti (gal juokais), kad lietuvių vardas kilęs iš jo charakterio, būtent — iš lėto. Iš lėto ir iš lėto pasidaręs lietuvis. Bet ar lietuvis tikrai toks lėtas? Buvo laikotarpis, kad lietuvių lėtumas pasitvirtino, bet kai kada lietuvis karštas, kaip ugnis.

Mūsų spaudoje, sakykim, atsispindi mūsų lietuviška veikla. Reikia pripažinti, veiklos aprašymų apstu: rengiami minėjimai, šventės, metiniai sąskrydžiai ir t. t. Dar daugiau spaudoje gyvumo prieš pat metinius DBLS-gos ir L. Namų suvažiavimus. Bet po tų suvažiavimų vėl apimstama. Pasigendama naujesnių, platesnių užsimojimų, veiklos ugdymo klausimų ir jų nagrinėjimų.

Jei einama tyliai normalia vaga, be iškrypimų ir pasiūkinėjimų, tai tylu ir ramu, bet jei kas pabando iš tos nusistovėjusios vagos iškrypti ar aukštyn pašokti, tuojau puolama tokius neklaūžadas su-tramdyti. Klampokite sau įprasta vagą, kaip kumečio jaučiai.

Neseniai S. Kasparas išėjo į ringą su „Lithuanian Power“. Jam į talką atėjo ir dr. S. Kuzminskas su platesniais aiškinimais. Bet tuč tuojau užsidedė Tavo Jonas. Primašęs gerą dozę ironijos ir sarkazmo miltelių, stenėgasi tokius „karių-svajotojų“, jų „jėgas“ ir aiškinimus sumalti į smulkius miltus.

Čia nebandyti ginti nei „Lithuanian Power“, nei jų aiškinimų. Tie „kariai — svajotojai“ nereikalingi advokatų, ypatinai dr. S. Kuzminskas, kuris ir pats jau pasistengė apsiginti.

Bet štai, Tavo Jonai ir DBLS Tarybos pasitarimas po kojų pasimaišė. To tik ir betrūko! Tie 10 milijonų lietuvių su Karaliaučium ir Gardinu dabar dar užsimanę radio stoties ir televizijos? Ir klausia Tavo Jonas: „Kaipgi be to šitokia iškilminga tauta galės gyventi?“ Ir kerta aštriau negu kirviu: „Nesamone!“

Tik čia ta bėda, kad Tavo Jonas pats išsoko iš vagos. Tarybos pasitarime tas klausimas ar sumanymas apie radio stotį ar juostelių įrašymą nebuvo pirmutinis dienotvarkėje ir jokiu būdu ne pagrindinis. Ir ne tam buvo suauktas pasitarimas. Iš karto ši mintis net nesulaukė pasitarimo pritarimo. Tik sumanymo autoriumi V. Dargiuli plačiau apie tai paaiškinus, buvo jam pačiam pavesta organizuoti, jei kas imanoma. O jei pasitarimo aprašyme krenta į akis šis klausimas kaip pagrindinis, tai čia korespondento nuopelnas, matyti, jam tai patiko ir jis plačiau jį apibūdino.

O bendrai, tokių „fantastinių“ radio stočių lietuvių Amerikoje turi ne vieną, jų turi ir privatus asmenys. O per televiziją perleisti juostas, jei tokių yra, nereikia ir nuosavos stoties. Kiekvienas didesnis miestas Anglijoje turi savo radio stotį. Tokių stočių vis daugėja ir medžiagos pradės trūkti. Gal ir mes galėsime pasinaudoti, jei tik turėsime ką nors įsukę į juostas ar įgroję į plokšteles. Tokios medžiagos jau dabar viena radio stotis pageldauja. O televizijoje lietuvių irgi pasirodo.

Lietuviai, tur būt, ne tokie jau primityvūs. Ir nederėtų pašaipiai kalbėti apie „šitokią iškilmingą tautą“. Rodos, mes visur ir visada stengiamės pabrėžti, kad mes tikrai kilminga tauta, o jei tokia, tai ir galime ką nors padaryti, mažų mažiausiai, ką nors pasiūlyti, projektuoti.

Bet Tavo Jonas šaukia: „Palaukime!“ Gera, palaukime, mes juk lėti lietuviai. Paklausykime tos Tavo Jono senelės: „Duokit pakajų“. Tada ir Tavo Jonas nebus priverstas šokti iš vagos ir tramdyti iškrūpius. Mes gerbiame senus žmones. Antai,

„Tėviškės Žiburiai“ (Nr. 30) išspausdino Rasos Lukoševičiūtės pavergtųjų tautų skautų stovyklos JAV aprašymą, kurio viena dalis ypačiai išdėdėta.

„1974 m. birželio 29 d. — liepos 7 d. Lakewood, N. J., įvyko pavergtųjų tautų skautų stovykla. Iš skirtingų Šiaurės Amerikos kampų suvažiavo skautai ir skautės, estų, latvių, lenkų, lietuvių, ukrainiečių ir vengrų tautybės apie 150 jaunuolių 13-16 metų amžiaus. Jie sudarė „Unity 74“ ir praleido 10 dienų draugystės nuotaikoje.

Keli faktoriai skyrė šią stovyklą nuo visų kitų skautų stovyklų. Vienas svarbesnių buvo kalba. „Unity 74“ stovyklos oficialioji klaba buvo anglų. Galėtume į tai nekreipti dėmesio, nes mūsų stovyklose anglų kalba yra vartojama gal net daugiau nei lietuvių kalba (problema bendra visoms tautybėms). Bet keli įvykiai nuste-bino visus. Pirmąją dieną, kai prie vėliavos buvo duotos komandos angliškai, niekas nepajudėjo, nes visi buvo įpratę jas

dar anais gerais laikais, kai Tamošius Bekepuris nusivėžė savo žmonelę į geležinkelio stotį ir norėjo su ja kartu traukiniu pavažiuoti, tai jo žmonelė jam taip užgiedojo:

„Eik, Tamošiau, ačiū, ačiū,

Aš nesėsiu į tą pečių,

Turi jis su velniu ryšį,

Tu važiuok, o aš sau grįšiu“...

Kad taip buvo galima užgiedoti tada, gal ir pateisinama, bet jei ir šianiden primityviškumą charakterizuojančius senelių posakius kartosime ir jais ramstysimės, tai jau, mielas Tavo Jonai, duok šventą pakajų.

Tavo Jurgis

NEVYKUSIOS IŠDAIGOS

Kai mūsiškis „E. Lietuvis“ atostogavo, viename tolimo užjūrio laikraštyje perskaičiau ilgą Petro Verselio rašinį apie Evangelikų Jaunimo Ratelio iškylą Vokietijoje. Vėliau tas straipsnis (atrodo, kiek aptrumpintas) pasirodė ir „Europos Lietuvyje“. O štai neseniai gaunu „Saltinį“, kuriame vėl studento P. Verselio straipsnis su priedašu „specialiai „Saltiniui“ apie tą pačią ekskursiją. Tur būt, jis dar pasirodys ir kitų kontinentų lietuviškoje spaudoje...

Atrodo, kad šitoks rašymo būdas yra vyresniųjų mūsų laikraštinių išgalvota išdaiga, kuria, labai gaila, pradėjo užsikreisti ir jaunieji. Parašo tie žurnalistas „per kalnę“ straipsnį ar korespondenciją ir siunčia viso pasaulio lietuviškiems laikraščiams, tarsi kokio prezidento kalbą ar labai svarbų valdžios komunikatą. Žinoma, laikraštis čia daug nenukenčia, nes retas kuris pajėgia mokėti honorarus. Bet nukenčia tas skaitytojas, kuris pranešume ruoja ne vieną laikraštį, visuose rasdamas tą patį rašinį.

Niekas negali uždrausti savos kūrybos siųsti keliems laikraščiams. O jeigu tai yra tik trumpos ir įdomios korespondencijos, tai net ir pageidautina. Tačiau, mažų mažiausia, autoriai turėtų lydimajame laiškyje apie tai įspėti redakcijas. Tada jos gali pasirinkti — spausdinti, pakartoti santrauką iš kito laikraščio arba numesti į krepšį. Bet siūlyti visoms redakcijoms jų neįspėjus ir dar su specialiais priedais tą patį rašinį, yra nepageidautinas pokštas.

Kurie pranešime daugiausia nei vieną laikraštį, dažnokai matome tam tikrus asmenis iš karto besipašauksiančius keliuose laikraščiuose. Tai yra vyresniųjų inteligentų, virtusių laikraštinkais, manija, kurios, tur būt, nebeįsilygindinsime. Bet jaunieji neturėtų jais sekti. Ypačiai tokie, kaip Petras Verselis, kuris jau yra pakankamai apvaldęs lietuvių kalbą ir galėtų pasidaryti rimtu laikraštinku.

Šio laiško tikslas nėra atgrąsyti jaunimą nuo bendradarbiavimo spaudoje. Priešingai, čia tik norima priminti, kad kartojamas nėra kūryba ir įspėti, kad Vakarų pasaulyje šitaip nedaroma. Ir blogiausia — tokie laikraštinkai labai erzina skaitytojus.

Ignas Kalvis

Pabiro

TEISEJAS PRIEKAISTAUAJ POLICIJAI

Pagrįstai nepasitikėdamas vadinamąja gvardija, kuriai vadovavo Graikijos kariuomenės karininkai ir kuri dabar įvykdė perversmą, Kipro prez. arkiv. Makarios suorganizavo patikimą policiją, kuri grynė jį ir persekiojo nepaklusniuosius ir visokius maištininkus.

Kai policija buvo tokia stropi, tai prieš ją ir skundų netrūkdavo, kad ji žiauriai kankinanti sumtuosius. Ypač atlaidumo ji nerodžiusi tiems, kurie kovojo už Kipro prijungimą prie Graikijos.

Praeitais metais Atėnuose suruoštoje spaudos konferencijoje buvo pristatyti laikraštinkams penki tokie kankintieji, ir du jų buvo dar per daug silpni. Kai vienas jų, Mihaili Rodotou, Kipre buvo atvestas į teismą, teisėjas pasakė, kad jis ateityje atsisakys patvirtinti teisę laikyti imtinius kalėjime, jei jam bus atvedami jie tokio fizinio pavidalo.

ATOSTOGOS SU NUOTYKIAIS

I kelionių agentūrą užėjo neapsisprendęs žmogus. Jis norėtų pavažiuoti kur nors ir užsienį praleisti atostogų. Gal jam pasiūlytų idomensį kraštą?

— Galime pasiūlyti visą eilę kraštų, kur leisite atostogas su nuotykiu, — pradėjo agentūros tarnautojas. — Pavyzdžiui, Izraelyje gali būti iš pasaly užpultas, Beirute subombarduotas, Ulsteryje degutu išteptas ir plunksnose išvoliotas, Portugalijoje — suimtas, iš Malawio — deportuotas, Ugandoje gali dingti, o Kipre patapti britų neapsisprendimo auka.

gauti sava kalba. Komanduoju angliškai, nesupratu, ką tai reiškia. Per tas 19 dienų pastebėjome, kad kai stovyklautojai reikėdavo ką nors greitai pranešti, jis visada kreipdavosi sava kalba. Ir tarp kiekvienos tautybės stovyklautojų aidėdavo tos tautos kalba, nes kiekvienas stengėsi kuo daugiau ir kuo geriau atstovauti savo kraštui. Kalba buvo stiprinantis ryšys vienos tautybės stovyklautojų tarpe.“

LIETUVOJE

APIE LIETUVOS TEATRĄ VOKISKAI

Oto Miulero leidykla Zalcburge išleido paskutinį, dešimtajį „Europos teatro istorijos“ tomą. Jame šalia kitų tautų scenos meno nušviečiama ir lietuviškojo teatro raida. Straipsnyje teatrologas Vytautas Maknys glaustai aptaria pagrindinius mokyklinių, kunigaikščio dvaro, didikų feodalų, miestų teatrų Lietuvoje reiškinis, atsižvelgdamas į jų sąsajas su Rytų ir Vakarų teatine kultūra. Autorius išryškina lietuviško liudiškojo teatro elementus, išsivysčiusius iš folkloro, visuomeninių bei šeimyninių apeigų ir švenčių. Didelė straipsnio dalis skirta lietuviškiems vakarams Lietuvoje ir svetur (JAV, Rytų Prūsijoje, didžiuosiuose carinės Rusijos miestuose).

V. Maknio apžvalginis straipsnis apima Lietuvos gyvavimo laikotarpį nuo 1570 iki 1919 metų. Straipsnis iliustruotas palangiško spektaklio „Amerika dirtyje“ (1899), buvusio Vilniaus rotušės arba Miesto teatro, Vilniaus lietuvių artistų sąjungos (1910), Vilniuje 1909 m. suvaidintų spektaklių „Birutė“ ir „Amerika dirtyje“ dalyvių, G. Landsbergio-Zemkalnio nuotraukomis. Tomo prieduose duota atitinkama lietuvių teatro istorijos bibliografija.

KOOPERATINIAI NAMAI

Londone leidžiamas kooperatyvų organas „Cooperative News“ išleido iliustruotą straipsnį apie naują Sovietų Sąjungos kooperacijos rūšį — statybos kooperatyvus. Esą, grupė žmonių, norinti pasistatyti blokinius namus (butus), sudaro kooperatyvą. Jie moka įstojamąjį mokestį ir apie 30 — 40% būsimos būto vertės. Likusius pinigų paskolina statybos bankas už 0.5% palūkanų. Žemę nemokamai duoda vietinė valdžia. Vieno būto kaina esanti apie 4,500 — 5,000 rublių.

Pasirinkus tinkamą vietą ir namo planą, pradedama statyba, kurią atlieka vietinės statybos organizacijos. Butai pasirenkami burtų keliu, nes niekas nenoris gyventi pačiuose žemutiniuose ir aukštutiniuose butuose. Dažnai apatinės namo patalpos paskiriamos krautuvėms, skalbykloms, vaikų darželiams ir kt.

Paskola grąžinama kas mėnesį. Taip pat kas mėnesį mokamos namo išlaidų išlaidos, kurios sudaro apie 5% uždarbio. Privatiškus butus galima mainyti arba perleisti kitiems asmenims, bet jų negalima pastoviai išnuomoti.

Iki šiol namų kooperatyvai nesą labai populiarūs, nes kiekviena šeima anksčiau ar vėliau gausiai išsinauomoti valdišką butą. 1966 — 70 m. laikotarpį jie sudarė tik 6% visų statybų.

Pagrindinis motyvas statyti kooperatinius namus esąs noras turėti daugiau erdvės bei patogumų ir galimybę pasirinkti pageidaujamą vietovę. Esant dideliu gyv. namų trūkumui, turintieji šioji tokią pastogę negali greitai tikėtis valdiškų butų. Tokie ir statosi kooperatinius namus.

Dėl jų ateities esančios dvi nuomonės. Vieni mano, kad atsisradus pakankamai valdiškų namų, tokios statybos išnyks. Kiti galvoja, kad statybos, suteikiančios didesnes namų ir vietos pasirinkimo laisves ateity dar labiau paplis.

Straipsnis iliustruotas didelio namo nuotrauka Lietuvoje. Prie jo motociklą aplipęs žaidžia vasariškai apsirengusių vaikų būrelis. Pabrėžiama, kad Lietuvoje ypatingai esąs jaučiamas namų ir butų trūkumas.

J. JABLONSKIO SODYBA

Jono Jablonskio gimtinėje Kubilėliuose, Šešupės pakrantėje netoli Kudirkos Naumiesčio, dar tebestovi jo gimtoji sodyba, kurią išaiškino ir surado Šakių rajono kraštotyrminkai. Didžiojo kalbininko atminimui pagerbti čia buvo atidengtas paminklinis akmuo, dalyvaujant mokytojams ir literatūros mėgėjams. Iškilėn jie atvyko iš rajoninės kalbininkų konferencijos Kudirkos Naumiestyje. Dalyvių tarpe buvo ir iš šių apylinkių kilęs filologijos mokslų kandidatas J. Pikčilingis. J. Jablonskis yra gyvenęs ir dirbęs Rygiškiuose, kur taip pat tebėra išlikusi jo sodyba. Jai restauruoti jau yra paruoštas projektas.

AUKSO MEDALIAI IRKLUOTOJAMS

Maskvoje įvykusiose S. Sąjungos irklavimo varžybose lietuvių sportininkai laimėjo 3 aukso medalius iš dvylikos. Geriausiai pasirodė Europos vienvietės valties čempionė G. Ramoškienė. Laimėtojai, greičiausia, atstovaus S. Sąjungai pasaulio akademinio irklavimo pirmenybėse Liucernoje, Šveicarijoje.

RUOŠIASI MINETI S. NĖRIES 70-TASIAS GIMIMO METINES

Lapkričio 17 d. S. Nėris būtų sulaukusi 70 metų. Ta proga numatoma surengti iškilmingą jubiliejinį minėjimą Maskvoje, o taip pat Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Lazdijuose ir Vilkiškių. Vilniuje bus atdaryta paroda „S. Nėris ir lietuvių kultūra“. Taip pat čia bus pastatytas skulptūrinis Nėries biustas.

J. DOMARKAS MEKSIKOJE

Lietuvos Valstybinės filharmonijos vyriausias dirigentas J. Domarkas atvyko į Meksiką, kur Gvadacharose mieste dirguos dviejuose simfoniniuose koncertuose.

Europos Lietuvių Kronika

PATIKSLINIMAS

„E. Lietuvio“ Nr. 31, pirmame puslapyje, kur kalbama apie Anglijos L. B. vadovybę ir jos pirmininką, turėtų būti D. Britanijos L. B. vadovybė ir jos pirmininkas. O paskutiniame puslapyje pranešime apie lietuvių kalbos egzaminus, laiškus reikia siųsti ne LBL valdybai, o DBLS valdybai.

LONDONAS

„AIDO“ KONCERTAS

Ilgai lauktasis Hamiltono mergaičių choro „Aidas“ koncertas jau praėjo. Kiek anksčiau į Londoną atvykęs jo vedėjas ir solistas V. Verikaitis jau buvo spėjęs susitikti ne vieną londoniškį, o su keliais net ir susidraugauti. Jo tokios malonios taktikos dėka, daugelis vyko pasiklausyti „Aido“ tarsi saviškio, atsinešdami jau iš anksto susidarytas šiltas simpatijas.

Vertinti „Aidą“ muzikiniu atžvilgiu — specialistų pareiga. Londono ir apylinkės lietuviai, jau ne juokais lietuviškos dainos pasilgę, atvyko į pasiklausyti ir jaunomis, gražiomis dainininkėmis pasigerėti. Tur būt, nebus perdėta sakant, kad tų jaunų lietuviškų veidų scenoje buvo daugiau, negu pilnai salę užpildžiusioje auditorijoje...

Šito jaunimo choro siela ir organizatorius, be abejo, yra solistas V. Verikaitis, ne tik dirigavęs, bet ir pats savo stipriu baritonu į programą meistriškai įsijungęs. Jam ištikimai talkininkavo pianistas J. Govėda.

Gal todėl, kad tai jaunimo choras, jo pasirinktoji koncertui programa buvo šiek tiek kitokia, neprastinė. Be daugiau ar mažiau žinomų septynetos liaudies dainų, išsivijęs kompozitoriams, berods, tik vienas B. Jonušas teatstovavo. Vyresnioji karta, kuri sudarė neabejotiną publikos daugumą, šiek tiek pasigedo ir įprastinių romantiškųjų dainų, pvz., Lietuva brangi ar kt.

Gera suprasdama, kad vien lietuvių vargali gali užpildyti koncertų sales, choras į savo programą įtraukė ne tik svetimų kompozitorių, bet kai kurias dainas padainavo svetimomis kalbomis. Visa tai maloniai nutiekė kitataučius klausytojus.

Koncertą globojo Mr. Ward Cornell Agent General for Ontario in the U. K., gražiais žodžiais publikai pristatęs chorą. Be to jame dalyvavo Councillor D. H. Piper, Kensingtono ir Chelsea burmistras ir buv. Lietuvos konsulo Lietuvoje našlė Mrs. J. M. Harrison. Dar dalyvavo šie diplomatai: Latvijos charge d'affaire T. V. Ozoliņš su ponu, Estijos pasiuntinybės atstovė madame Sarepera ir Lietuvos charge d'affaires V. Balickas su ponu. Latvių Tautinei Tarybai atstovavo A. Abakus su ponu, o taip pat madame H. Zarine ir M-elle M. O. Zarine. Iš spaudos žmonių buvo lenkų dienraščio atstovas. Svečių tarpe taip pat matėsi diplomatas J. Liūdžius su ponu, kun. dr. K. A. Matulaitis, P. Bulaitis ir daug kitų.

Koncertą trumpu žodžiu pradėjo ir užbaigė D. B. L. B. valdybos vicepirmininkas prof. Kastytis Baublys. O visą organizacinę našta ant savo pečių nešė D. B. L. B. valdyba, kurios pirmininkas yra S. Kasparsas, ir sekretorius inž. R. Baublys. Jie tikrai nusipelnė visų dalyvių padėkos už šio gražaus koncerto suorganizavimą. Bet didžiausia padėka vis dėlto priklauso nepalitančioms jaunosioms choristėms ir jų vadovui V. Verikačiui.

ji

DAINAVIEČIŲ TURGELIS

Kaip ir kasmet, dainaviečių turgelis ruošiamas spalio 19 d. Maloniai kreipiamės į visus, kas tik gali paauginti turgeliui vartotų drabužių, avalynės, žaislų, namų apyvokos daiktų ir visa, kas namuose atliekama.

Turgeliui skirtus daiktus prašome siųsti iki spalio 1 d. Dainavai, 1 Ladbroke Gdns. W11 2PU arba palikti lietuvių parapijos klebonijoje.

Už jūsų gerą širdį iš anksto dėkojame.

Dainavietės

LIETUVISKOS PAMALDOS

NOTTINGHAME — rugpjūčio 25 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

LEAMINGTON — rugpjūčio 25 d., 15.30 val., St. Peter's, Dornor Place.

COVENTRY — rugpjūčio 25 d., 18 val., St. Elizabeth's.

NOTTINGHAME — rugsėjo 1 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

WOLVERHAMPTON — rugsėjo 1 d., 18 val., Convent of Mercy, St. John's Square, Snow Hill.

NOTTINGHAMAS

PRANEŠIMAS APIE SĄSKRYDĮ

DBLS suvažiavime Londone buvo nutarta kasmet rengti vieną didelį bendrą lietuvių parengimą-sąskrydį Anglijoje. Taip pat buvo nutarta, kad šiais metais toks didelis parengimas įvyks Nottinghamame.

Parengimas bus rugsėjo 21 d., šeštadienį, jaučioje ir talpioje ukrainiečių salėje. Parengimo data artimai sutampa su rugsėjo 8, tai kartu bus paminėta ir Tautos šventė.

Programoje numatoma trumpa kalba, sveikinimai ir meninė dalis. Jau pakviesti Londono lietuvių choras (dirig. J. Černis), solistė V. Gasperienė ir šiaurinės Anglijos linksmieji broliai. Gros E. Dragūno vedamas šaunus orkestras.

Kadangi šis minėjimas yra mūsų visų bendras, tai prašomos visos mūsų meninės pajėgos, jeigu tik norėtų ir galėtų nors trumpai papildyti programą, nedelsiant pranešti. Skrydį ir organizaciją vadovybės jau dabar prašomos pradėti organizuoti ekskursijas. Atsiminkime — rugsėjo 21 d. susirenkame Nottinghamame.

DBLS Nottinghamo skyrius

KĄ TELEGRAMOJE REISKIA MULAS?

Tačiau šiandien buvo sukurtas naujas mitas. Kiekviena istorija iš 1937 m., kuri išspausdinama, kiekvienai paskelbiamajai atsiminimui siejami be jokios išimties su komunistų vadų tragedija. Jie nuolat įtikinėja, ir mes nesamoningai pasiduodame tokiams įtikinėjimui, kad 1937 ir 1938 m. istoriją sudaro daugiausia areštai didžiųjų komunistų ir iš tikro nieko kita. Bet tarp anuomet areštuotųjų milijonų reikšmingi partiniai ir valstybiniai pareigūnai galėtų sudaryti ne daugiau kaip 10 procentų. Daugumą su maisto siuntiniais prie Leningrado kalėjimo stovėjusių giminių sudarydavo žemesniosios klases moterys, tokios, kurios paprastai įdarbinėja pienu.

Mases areštuotųjų anos galingosios suėmimų bangos metu ir pusgyviais nugabentų į Salyną sudarė tokia fantastinė visokias žmonių įvairybė, kad jeigu kas nors stengtųsi mokslinškai pasidaryti iš to protingas išvadas, tai turėtų gerai pamankštinti savo smegenis, beieškodamas atsakymo. (Valymų laikais gyvenusiems taip pat dar daugiau buvo tai nesuprantama).

Tikrasis anų metų įstatymas areštams pagrįsti buvo įgaliojimas išpildyti, kas nurodyta, atlikti normas, suplanuotą pasikirstymą. Kiekvienam miestui, kiekvienam rajonui, kiekvienam kariniam vienetui buvo duotas įsakymas nustatyti laiką įvykdyti tam tikrą skaičių areštų. O visa kita po to jau priklausė nuo saugumo operacijos vykdžiusių asmenų išradimams.

Buvęs čekistas Aleksandras Kalganovas prisimena, kad į Taškentą atėjo telegrama: „Siųskite 200!“ Jie ką tik buvo baigę vieną valymą, ir atrodė, kad jau nebėra „nė vieno“ paimtino. Na, iš tiesų jie dar atgabeno iš apylinkių apie penkisdešimt papildomų. O tada atėjo į galvą puiki mintis! Jie pritaikys 58 paragrafą visiems tiems nepolitiniams kuo nors nusizengusiems, kurie policijos buvo suimti. Pasakyta ir tuoj padaryta. Bet, nepaisant visų, tai, norma dar vistiek nebuvo išpildyta. Kaip tik tuo metu policija pranešė, kad vieno miesto akštėje įžūliai įsikūrė žigonų taboras, ir klausė, ką su jais daryti. Kažkam kilo nauja puiki mintis! Jie apsupo tą stovyklą ir sugaudė visus čigonus vyrus nuo septyniolikos iki šešiasdešimt metų amžiaus ir pritaikė jiems 58 paragrafą! Taip jie ir įvykdė planą!

Šitai gali atsitikti ir kitaip. Pagal policijos viršininką Zabolovskį, Osetijos čekistams buvo duota norma — sušaudyti toje respublikoje penkis šimtus. Jie prašė tą normą padidinti, ir jiems buvo leista pridėti dar 250.

Šitokios rūšies instrukcijas perduodančios telegramos būdavo siunčiamos paprastais kanalais ir labai paprastu kodu užšifruotos. Temriku moteris telegrafistė nė nepagalvodama ką nors bloga perdavė NKVD centrinei jos priimtają žinią, kad sekančią dieną turi būti pasiųsta į Krasnodarą 240 dežių muilo. Ryta ji išgirdo apie didelę areštų bangą ir atspėjo žinios prasmę! Ji pasakė savo draugei, kokia telegrama buvo atėjusi, ir tuoj pat ji pati buvo areštuota.

(iš A. Solženicyno knygos „Gulago salynas“)

PRAŠOMAS ATSILIEPTI

Balnį Juozas, gyvenęs 14 Tudor Rd. ir 4 Gore Rd. Londone, Jis pats ar žinantieji apie jį prašomi rašyti: Anton Balnis, 56 Wuppertal/am Kalkofen 16, W. Germany.

Lietuviškoji divizija

Prasidėjus karui, frontui buvo reikalingi žmonės. Kad galėtų jų daugiau pritraukti, Kremlius nutarė pažaisti žmonių tautiniais jausmais. 1941 m. pabaigoje įsakyta suformuoti lietuvišką diviziją, ir pradžiui paskyrė į ją apie 300 politrukų. Pagrindą divizijai davė lietuvių korpso ir Vilniaus pestininkų mokyklos likučiai. Ji buvo formuojama Gorkio srityje, Balachnoje.

Bet ar ta divizija iš pat pradžiios jau buvo pavadinta lietuviška, tai dar neaišku. Rusai rašo, kad tai buvo lietuviška divizija nuo pat jos įsisteigimo. Bet anglai sakė, kad pradžiio buvo tik internacionalinė divizija. Jų aiškinimas yra toks. Apie 1967 m. anglų BBC-1 televizijoje buvo rodoma antrojo karo apžvalginis filmas „Five Faces of War“. Trečioje serijoje parodė ir tos divizijos steigimą, kurią rusai vadina lietuviškąja. Pranešėjas aiškiai pasakė, kad tai buvusi internacionalinė divizija. Jis matęs įvairių tautų karių ir girdėjęs jų gimtąją kalbą dainuojamas dainas, bet nematęs lietuvių ir negirdėjęs jų dainų. Tik iš kautynių veiksmų ir vietovių pavadinimų buvo galima spresti, kad čia bus ta pati rusų vadinamoji lietuviškoji divizija. Net ir komunistai (A. Sniečkus, P. Štaras, R. Šarmaitis ir kt.) savo atsiminimuose rašo, kad tai buvęs tik lietuvių junginys, arba dalinys. Tad iki divizijos dar labai daug trūksta. Pagaliau, kad ir vadinosi lietuviška divizija, bet ji buvo ne lietuvių, nes ją sudarė įvairių tautų žmonės.

O kokia buvo divizijos tautinė sudėtis? Tuo klausimu Tarybinė enciklopedija (ž. III t. 473 psl.) rašo taip: „lietuvių 36,3%, rusų 29,9%, žydų 29,0% kitų tautybių 4,8%“. Divizijos vadu buvo paskirtas F. Baltušis-Zemaitis, o vyriausiu politruku — J. Macijauskas.

Divizijoje atsirado A. Venclova, P. Cvirkas, L. Gira, J. Marcinkevičius, K. Korsakas ir kiti Stalino garbintojai. Bet nors ir būdami divizijoje, vengė kautynių, karštai plepėjo ir tik kitus agitavo. Nuolatine divizijos lankytoja buvo ir negalinti mečiulė laktšingala — S. Neris. L. Gira divizijoje atsijaunino — nusikuto barzdą. Ten atšventė ir savo kūrybinio darbo 40 m. sukaktį. Ta proga buvo apdovanotas raudonosios darbo vėliavos ordinu. L. Girai už „veiklą“ pradėjo kilti ir kariniai laipsniai. A. Venclova savo atsiminimuose (ž. „Vidurdienio vėtra“, 201 psl.) rašo, kad „jam buvo suteiktas antrojo laipsnio intendanto, o vėliau — kapitono laipsnis. O J. Šimkus apie L. Giras laipsnius rašo taip:

„...Kita maloni naujiena, tai Liudas Gira gavo karinį laipsnį — 2 špalas, vyresnio bataliono komisaro vardą. Džiaugiasi vyras, nes jis tų špalų ypatingai ir norėjo. Ka padarysi, tokių silpnųjų Gira turi“. („Apie žmones, įvykius ir save“, 119 psl.). O tu atsiminimų 437 psl. autorius L. Giras kelionę į Lietuvą apibūdina taip: „Poetas svajojo į savo numylėtą gimtą Vilnių įjoti ant balto arklio, o grįžti sunkiai sirgdamas“.

Pirmosios divizijos kautynės prie Oriolo buvo nelaimingos ir pareikalavo daug žmonių aukų. Bet nežiūrint tai, divizija politrukų buvo varoma į pirmąsias fronto linijas ir, visiškai praradęsi, pasiekė Lietuvos sieną. 1944 m. liepos mėn. pradžiios ties Tverėčiumi įgyjavo į Lietuvą. Čia buvo paskelbta lietuvių vyrų priverstinė mobilizacija ir dalis sugaudytų vyrų įjungta į diviziją. Sustiprinta divizija kariavo I-jo Pabaltijo fronto sudėtyje. Žygiavo Šiaulių kryptimi, pasiekė Baltijos jūrą ir 1945 m. sausio 28 d. dalyvavo Klaipėdos „išvadavime“. Už tą žygį divizija gavo Klaipėdos vardą.

O kur dingio ta lietuviška divizija? Apie tai rusai mažai ką rašo. Apie jos tolimesnę likimą teko surasti įdomią žinutę lietuvių spaudoje, kur rašoma taip:

„...Anglų telegramų agentūra „Continental News Service“ dabar pranešė apie tų lietuviškų raudonosios armijos divizijų likimą. Šiuo metu jos yra prie Ochodsko jūros šiaurėje, Korėjos sovietų zonoje ir Sachaline. Tuo tarpu Lietuvoje stovi aštuonios mišrios divizijos, kuriose daugiausia Sibiriokai, be to, ten yra stiprūs aviacijos daliniai ir 75.000 NKVD arba saugumo korpso žvalgybininkų bei policininkų“. („Žiburiai“, 1948 m. Nr. 4.).

O dabar Lietuvoje jokių lietuviškų dalinių nėra. Lietuviai karinę prievolę atlieka toli nuo savo tėvynės, išsklaidyti rusiškose pulkuose.

V. Vytenietis

Baravykai darže

...Dar 1939 metais, nenuilstanti gamtos tyrinėtoja M. Freindling viename Baltarusijos miške, toli nuo grybautojų takų, įrenge neįprastą baravykų plantaciją. Kasmet iš kiekvieno hektaro pririnkdavo iki 500 kg šių geros skanėstų.

O Pskovo srities tarybinio ūkio „Raudonasis pasienietis“ darbininkas M. Lavrentjevas išaugino baravykus... sodybiname darže. Prie pat pirklos jis parinko 12 kvadratinį metrų sklypą, kurį apmėžė 15 cm sluoksniu arklių mėšlu. Po to ant viršaus užbėrė gerai išmaišytą žemių mišinį: 4 dalys juodžemio, 3 dalys supuvusių lapų, 2 dalys medžio puvelių ir 1 dalis

molžemio. Liepos mėnesį, priklausęs miške kartu su žeme sveikų baravykų, pernešė juos į daržą. Lysves padengė perpuvusių lapų sluoksneliu. Kada būdavo saulėta ir sausra, lysves laistydavo drungnu vandeniu. Po 25 parų pasirodė pirmi grybų gumburėliai. O rugpjūčiui baigiantis, išradinąs Michailas prigrybavo po 27 baravykus kiekviename kvadratiname metre!

Tačiau tai tik vienas baravykų veisimo būdas. Yra ir antras, produktyvesnis. Tas pats M. Lavrentjevas subrendusio baravyko kepurę padėdavo ant popieriaus lakšto. Per parą iš kepurės pribyrėdavo baravyko spūrys, kurias atsargiai, saugantis vėjo, išsėdavo ant lysvių. Be to, keletą pageltusių baravyko kepurų įmesdavo į sodą laistytuvą, kur jos surūdavo ir pasileisdavo sūleliais. Po poros dienų šį skysį išlaistydavo. Taip apšėtas kiekvienas kvadratinis metras M. Lavrentjevui davė po 57 sveikus, nesukirmijusius baravykus. Dvigubai daugiau, negu juos auginant pirmuoju būdu!

Beje, panašiai galima auginti ir raudonviršius...

Belieka pasiūlyti: o gal ir mums pabandžiūs? Gal iš ties ne pro šalį pasibaravykauti savo paties darže?

M. Salagiris, „V. Laikraštis“

PIGUS GYDYMAS KINJOJE

Paskutiniaisiais metais staiga labai išgarsėjo Kinijos ligoninės ir gydytojai. Pasakojama, kad kinai gydytojai vartoja stebuklingus metodus kai kurioms ligoms gydyti. Tačiau iš tikrųjų Kinijos ligoninės garsina ne stebuklai, o labai pigios kainos ir nepaprastai gera priežiūra. Todėl neuostabu, kad gana daug pacientų ten važiuoja iš JAV, kur gydymas yra labai brangus.

Viena moteris pasakoja, kad šum Čun ligoninėje už abortą ir dviejų dienų priežiūrą ligoninėje ji užmokėjusi tik vieną dolerį. Kitas pacientas pasakoja, kad už sunkią širdies operaciją ir aštuonis mėnesius ligoninėje jis sumokėjęs tik 600 dolerių.

Kinijos gydytojai savo praktikoje vartoja Vakarų ir Rytų gydymo metodų kombinaciją. Tokiu būdu esą jiems pasisekė išgydyti keletą vėžių sergančių pacientų, kuriems Vakaruose būtų atsisakyta padėti. Jie tai padarę vartodami Vakaruose žinomus vaistus, bet po jų ligoniai dar gavę kinietiškus vaistažolių ekstraktus, kurie padeda išlaikyti organizmo atsparumą įvairiems užkrėtimams.

Gal pačia stebuklingiausia gydymo priemonė vakariečiai pacientai laiko kinų gydytojų ir slaugių rūpestingumą. Kiekvieną ligonio nusikundimą esą išklauso keli gydytojai ir, padarę su pacientu bendrą konferenciją, imasi gydyti. Gailestingųjų seserų paslaugumas esąs beveik neįtikėtinas. Todėl neuostabu, kad vakariečiai pradėjo keliauti per Kinijos sieną ieškodami ne tik pigaus opio, bet ir sveikatos.

Olimpiada Maskvoje?

Sovietų Sąjunga yra pasiūliusi 22-ąją sporto olimpiadą 1980 m. suruošti Maskvoje. Ji nori parodyti pasauliui, kad Maskva jau yra priaugusi tokiems tarptautiniams subuvimams. Tam reikalingi olimpiados ruošimo komiteto nariai ir įvairių tarptautinių sporto organizacijų atstovai yra nuolat kviečiami į Sov. Sąjungą, kad galėtų įsitikinti čia esančiomis sporto galimybėmis.

Iš tikrųjų, imant iš grynai sportiško taško, Vakarų korespondentai sutaria, kad Maskva galėtų būti tinkama vieta olimpiadai. Šiuo metu Maskvoje yra 26 bokso salės, 76 gimnastikos salės, 69 stadionai, 30 plaukimo baseinų ir daug kitokių sportui reikalingų įrengimų. Čia yra penki sporto centrai, kurių didžiausias — Lužniki — numatytas 1980 m. olimpiadai. Čia būtų pastatytas specialus sportininkų miestelis ir praversti nauji keliai.

Tačiau esama įvairių kitokių kliūčių, kurios, pasak kai kurių specialistų, trukdo Maskvai organizuoti olimpiadą. Pvz., klausima, kur apie 50,000 užsieniečių gaus savo automobiliams benzino, jeigu Maskvoje yra tik dvi stotys, parduodančios aukštos kokybės (94 octane) benzina?

Labai didelė problema yra patalpos. Šiuo metu Maskvos viešbučiuose esama apie 16,000 lovų, ir apie 100,000 nakvynių galima surasti įvairiuose hosteliuose ar nakvynės namuose. Iš minėtų 16,000 lovų, 6,000 yra viename „Rusijos“ viešbutyje, kurį užimtų TV, spaudos ir olimpiados pareigūnai.

Miesto restoranai ir kavinės negalės patenkinti laukiamo milijono žmonių antplūdžio. Tuo labiau, kad jų nėra pakankamai ir kad patarnavimas labai lėtas. Mieste esama tik keletas vietų, kur galima išsikeipti pinigus. Pati keitimo procedūra ilgą, eilės neišvengiamos. Lygiai tas pats su pasų kontrole ir jų atgavimu. Maskvos valdininkų šurkštumas esąs legendarinis, nors Leningrade ar Baku tarnautojų paslaugumu nesą galima nusikęsti.

Spaudos stoka sudaro dar vieną problemą. Vietoje parduodami tik tie užsieniniai laikraščiai, kuriuos leidžia komunistų partijos. Tokia pat problema yra ir pateikimas į Maskvą. Esą jau dabar reikia pradėti rūpintis leidimais, jei nori gauti vizą į 1980 m. olimpiadą. Ir vistiek nebūsi tikras iki išvykimo dienos.

BRITŲ PARLAMENTE ISKELTAS RELIGIJOS PERSEKIOJIMO KLAUSIMAS

Visų politinių partijų atstovų pasirašyta rezoliucija (motion), liečianti religijos persekiojimą Sov. Sąjungoje, buvo pateikta britų parlamentui. Pasirašiusių atstovų tarpe yra C. Hughes ir E. Marshall (darb.), P. Cormack ir H. Dykes (kons.), D. Steel (lib.).

Rezoliucija pradeda tokiais žodžiais: „Šis parlamentas smerkia Sovietų vyriausybę už varžymą religinės laisvės tiems, kurie išpažįsta krikščionių tikėjimą“. Toliau išvardinamos net septynios priemonės, kurių imamasi prieš tikinčiuosius. Jų tarpe paminėtas ir įkalinimas.

Rezoliuciją įteikęs parlamento atstovas Alan Beith (lib.), pareiškė:

„Žydų persekiojimas Sov. Sąjungoje yra keliama viešumon, o apie krikščionis tylima. Taip yra iš dalies todėl, kad neįskyla emigracijos reikalas. Praktikuojantieji krikščionys — baptistai, adventistai, R. katalikai, o taip pat ir Rusijos ortodoksai paprastai nesiruošia palikti savo krašto ir nesipriešina įstatymams, išskiriant atvejus, liečiančius religijos persekiojimą. Tačiau Sovietų valdžia varžo jų susirinkimus, neregistruoja maldos namų, draudžia mokyti religijos vaikus ir platinti religinę literatūrą. Tikintiesiems yra sunkiau gauti darbą ir paaukštinimą.“

Įteikdami šią rezoliuciją, mes norime parodyti, kad šių žmonių persekiojimas Vakaruose nėra užmirštas ir prašome Sovietų Sąjungą užtikrinti religijos laisvę.“

LATVIAI REIKALAUJA

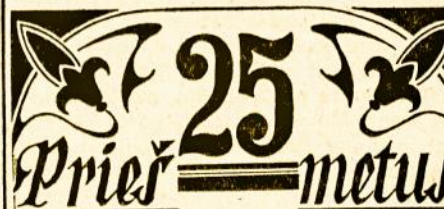
Birželio mėn. gale Kanadoje „The Ottawa Journal“ latvių iniciatyva stambiomis raidėmis paskelbė atvirą laišką S. Atlanto Sąjungos ministeriams, posėdžiaujantiems Ottavoje. Jame reikalaujama Baltijos valstybės laisvės.

„Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija eina prie galo. Jūsų vyriausybės ten padarys daug svarbių sprendimų, liečiančių ateities Europą ir visą pasaulį. Tačiau milijonai žmonių Baltijos valstybėse — Latvijoje, Estijoje ir Lietuvoje nėra atstovaujami Europos saugumo konferencijoje. Jų balsai nebus girdimi, nes Baltijos tautos buvo okupuotos II D. karo metu ir iki šiol dar neatgavo savo nepriklausomybės.“

Toliau jis išdėstė visus tuos punktus, kuriuos Pasaulio Baltiečių Santarvė pernai Europos Saugumo konferencijoje Helsinkyje buvo pasiūliusi įjungti į konferencijos dienotvarkę.

Šį atsišaukimą pasirašė centrinės latvių organizacijos JAV, Europoje, Kanadoje, Australijoje ir N. Zelandijoje. Atkarpoje prašoma siųsti aukas Latvių Federacijai Toronte. Jos būsiančios panaudotos laisvės kovai.

Jeigu visos šitos kliūtys, kurių pati svarbiausia yra sovietiškoji biurokratija, galėtų būti įveiktos, tai, daugelio nuomone, Maskva būtų tinkamesnė vieta 22-jai olimpiadai, negu antrasis pasisiūlęs miestas — Los Angeles.

„Britanijos Lietuvis“, 1949 m. rugpjūčio 19

— Tūlas Bruklis aprašo, kaip kuriasi ir apsinamina pirmieji DP. Jei vienas nusiperka namus, tai kiti pas jį nuomojasi kambarius. „Penki-šeši nuomininkai — ne daug, bet dešimtis — maždaug norma. Teko matyti namus, kuriuose yra net 20 nuomininkų, o namai nedideli.“

— „Britanijos Lietuvis“ redaktorius A. J. Kaulėnas atleistas iš pareigų.

— Austras, paleistas iš Sibiro stovyklų, papasakojo, kad daugiausia kalinių sutikęs iš Pabaltijo valstybių.

— Ingrid Bergman naujai pradėta filme „Dievo Žemė“ vaidina pabėgėlę lietuaitę.

ŠIAURĖS GELE...

Neseniai iš Sov. Sąjungos išleisti baletų šokėjai Galina ir Valery Panovai atvyko vienai savaitei į Londoną. Jie susitiko britų aktorius, kurie kovojo dėl jų išlaisvinimo. Paklausta apie gyvenimą Izraelyje, Galina atsakė: „Mano vyrui yra lengviau prisitaikyti prie naujo klimato, bet aš esu šiaurės gėlė, man peršalta“ (Galina yra gimusi Sibire).

Šiuo metu Panovai vėl praktikuojasi ir lapkričio mėnesį bus jų pirmas pasirodymas Izraelyje. Apie praeitį kalba su liūdesiu, nes buvo laikai, kad abu galvoję nusižudyti. Prašė britų visuomenę ir toliau kovoti už žydų emigraciją iš Sov. Sąjungos.